Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һэд гараба | № 25 (16548) | 1984 оной январиин 31, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

1984 МАРТЫН 4 СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта

АРАД ТҮМЭНЭЙ ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИИЕ ХАРЮУЛАН

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДТА ДЭБЖҮҮЛЭГДЭҺЭН КАНДИДАДУУДЫЕ БҮРИДХЭЛДЭ АБАЛГА ЭХИЛБЭ

Бүгэдэ. арадай политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байцалда бүхы орон соо ябуулагдажа байгаа һунгуулиин кампани шэнэ шатада гараба. Январиин 28-да СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые һунгуулиин окружной комиссинууд бүридхэлдэ абаһан байна. Москвада болон бусад городуудта ороной гүрэнэй дээдын органой депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн түрүүшын кандидадууд—Эхэ ороной үнэн сэхэ хүбүүд болон басагадые бүридхэлдэ абалга болоо.

Москва городой Пролетарска һунгуулиин округто ородог ниислэлэй Пролетарска болон Ждановска районуудай ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой энэ округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэһэн тухай окружной һунгуулиин комиссинуудта нэмэл бэшэгээр хандаһан мэдээсэлые айхабтар ехэ баяр баясхалангай оршон байдалда угтаба. Энэ округой оршондо ородог заводуудай, барилгын эмхинүүдэй, эмхи зургаануудай, албан зургаануудай болон һуралсалай газарнуудай коллективүүд Юрий Владимировичта энээнэйнь түлөө ехэ баясхалан хүргэбэ. Тэдэнэр Коммунис партиин гадаадын болон дотоодын политикые, ленинскэ Центральна Комитедэй, ЦК-гай, Политбюрогой залан сэхэ ажал ябуулгые гүн сэдьхэлһээ дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Пролетарска һунгуулиин округой окружной комиссиин заседани баяр ёһололой оршон байдалда болижо үнгэрбэ. Тэрэ заседание комиссиин түрүүлэгшэ Социалис Ажалай Герой, И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ Москвагай автозаводой слесарь В. С. Павловский нээһэн байна.

Ниислэлэй Пролетарска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаха зүбшөөлөө Юрий Владимирович Андроповой үгэһыень бидэ үсэгэлдэр мэдээбди. Юрий Владимирович хадаа Ленинэй агуу ехэ хэрэгэй түлөө, коммунис үзэл бодолой хүгжэн бадархын түлөө, партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө зорюулжа байдаг хүн гэжэ бүхы совет хүнүүд мэдэдэг гээшэ.

Коммунистнууд, бүхы ажалшад, манай харин гүрэнүүдэй хани нүхэд нүхэр Ю. В. Андроповые ленинскэ шэнжэ шанартай гайхамшаг хүтэлбэрилэгшэ гэжэ мэдэдэг байна. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта Пролетарска һунгуулиин округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэһэн ушарые дээдын ехэ нэрэ хүндэ, ехэ найдабари мүн гэжэ бидэ хүлеэн абаһан байнабди гэжэ комиссиин түрүүлэгшэ тэмдэглэбэ. Округой ажалшад КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ ажал хэрэгээрээ харюусажа байна, жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха түсэбөө үлүүлхын түлөө социалис мүрысөө улам хүгжөөхэ эрмэлзэлтэй байһанаа мэдүүлнэ.

И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой булад болон үнгэтэ металл хайлуулдаг цехэй хүдэлмэришэн В. А. Седовада үгэ үгтэбэ. Предприятиин коллективэй нэрэһээ нүхэр Ю. В. Андроповые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Пролетарска һунгуулиин округһоо бүридхэлдэ абахые дурадхаба.

Энэ дурадхалые мяханай промышленностиин Москвагай үйлэдбэриин нэгэдэлэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Л. Ф. Баранова, Гүрэнэй нэгэдэхи подшипникова заводой шлифовщица А. Ф. Егорова, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын һургуулинуудай эрдэм-шэнжэлгын институдай директор В. Ф. Кривошеев, КПСС-эй Пролетарска райкомой нэгэдэхи секретарь А. Ф. Корчагин гэгшэд халуунаар дэмжэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Юрий Владимирович Андроповые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ Пролетарска һунгуулиин округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведые һунгаха Бакинско-Ленинскэ һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комисси КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Гейдар Алиевич Алиевые** энэ округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведые һунгаха һунгалта үнгэргэхэ Россошанска һунгуулиин округой окружной һунгуулиин комиссиин заседани болижо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Виталий Иванович Воротниковые** энэ округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Михаил Сергеевич Горбачевые** Ставропольско хизаарай Ипатовска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар окружной һунгуулиин комисси бүридхэлдэ абаба.

Москвагай Перовско һунгуулиин округой окружной комиссиин заседани болобо. Энэ округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, партиин Московско городской комитедэй нэгэдэхи секретарь **Виктор Васильевич Гришиниие** бүридхэлдэ тус комисси абаба.

Белоруссиин ниислэлдэ болоһон һунгуулиин окружной комиссиин заседанида хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Минско-Московско һунгуулиин округһоо дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр **Андрей Андреевич Громыкые** бүридхэлдэ абаха гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Динмухамед Ахмедович Кунаевые** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Алма-Атинско-Ленинскэ һунгуулиин округой окружной комиссиин заседани бүридхэлдэ абаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Ленинградска городской һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комиссиин заседани болобо. КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Григорий Васильевич Романовые** һунгуулиин окружной комисси бүридхэлдэ абаха гэжэ тогтообо.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Ростовско областиин Шахтинска һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комисси КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна Хиналтын Комитедэй Түрүүлэгшэ **Михаил Сергеевич Соломенцевые** бүридхэлдэ абаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Николай Александрович Тихонов** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар Московско городской һунгуулиин округһоо дэбжүүлэгдэһэн байгаа. Һунгуулиин окружной тус комиссиин заседани тэрэниие бүридхэлдэ абаха гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Москвагай Кунцевска һунгуулиин округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай маршал **Дмитрий Федорович Устинов** дэбжүүлэгдэһэн байжа, окружной һунгуулиин комисси бүридхэлдэ абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта Москвагай Куйбышевска һунгуулиин округһоо кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Устинович Черненко** дэбжүүлэгдээ һэн. Тус комиссиин заседани болижо, К. У. Черненкые бүридхэлдэ абаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведтэ Ленинскэ һунгуулиин округһоо депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Владимир Васильевич Щербицкиие** бүридхэлдэ абаха гэһэн шиидхэбэри дээрэ хэлэгдэһэн комиссиин заседани дээрэ гаргагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн «Зеленоградстрой» гэжэ 111-дэхи СУ-гай комплексно бригадын бригадир Социалис Ажалай Герой **Николай Анатольевич Злобин**, СССР-эй Наукануудай Академиин президент **Анатолий Петрович Александров**, Москвагай 79-дэхи поликлиникын терапевтическэ отделениие даагша **Людмила Павловна Шурыгина**, Москвагай метростройн 8-дахи СМУ-гай проходчигуудай бригадир Социалис Ажалай Герой **Александр Сергеевич Суханов**, Московско областиин «Коммунарка» гэжэ госплемзаводой машинаар үнеэ һаалгын мастер Социалис Ажалай Герой **Мария Сергеевна Громова**, «Кировский завод» гэжэ Ленинградай нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагшадай бригадир Социалис Ажалай Герой **Иван Васильевич Захаров**, «Ставропольнефтегаз» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй үрэмдэлгын хүдэлмэриин Буденновско управлениин үрэмдэгшэ **Геннадий Николаевич Добрынин**, «Электросигнал» гэжэ Воронежско үйлэдбэриин нэгэдэлэй слесарь-хабсаргагша **Нина Митрофановна Боева**, «Ростсельмаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй харуулдагша Социалис Ажалай Герой **Петр Кондратьевич Колесников** гэгшэд һунгуулиин окружной комиссинуудай заседанинууд дээрэ бүридхэлдэ абтаба.

«Нефтяные камни» гэжэ үрэмдэлгэ хэдэг далайн управлениин үрэмдэгшэ **Гусейн Рустам оглы Ибрагимов**, Минскэ автомобильна заводой түмэршэ дархан Социалис Ажалай Герой **Евгений Александрович Шуляк**, Алма-Атын Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй оёдолшон-мотористка **Гульнара Оразбековна Диханбаева**, Целиноградска областиин Амангельдын нэрэмжэтэ совхозой механизатор **Наталья Владимировна Геллерт**, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин президент **Борис Евгеньевич Патон**, Донецкэ областиин «Артемуголь» гэжэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй шахтын забойщик Социалис Ажалай Герой **Александр Григорьевич Хворостин** гэгшэд СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаһан байна.

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭХЭ

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет «1983—1984 онуудай үбэлэй үедэ Улаан-Үдын районой ажахынуудта малай үбэлжэлгын ябаса, мал ажалай продукт-нуудые үйлэдбэрилхэ ба худалдаха түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай» асуудалые һаяхан хаража үзөөд, тус районой колхоз, совхозуудта мал ажал хүгжөөхэ талаар 1983 ондо горитойхон хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тэмдэглээ. Район гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 108, нооһо тушааха даабаряа 103 процент дүүргээ. Үндэгэ худалдаха түсэб дүүргэгдээ. Мүн эбэртэ бодо мал, хони, адуунай тоо толгойе олошоруулха түсэб бэелүүлэгдээ.

1983 ондо районой ажахынууд урдахи жэлнүүдэйхитэй сасуулбал, тэжээл ехээр бэлэдхээ. Гэбэшье районой олохон ажахынуудта малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ бүхы арга боломжонууд тон хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Үбэлжэлгын октябрь—декабрь һаранuудта үнгэрэгшэ энэл үеынхитэй сасуулбал, һү үйлэдбэрилгэдэ 10 процентээр, үнеэдэй һү һаали 26 килограммаар доошолоо. Гүрэндэ худалдагдаһан һүнэй миил 37 процентнь нэгэдэхи сортын болоно. Шанарайнь мууһаа болоһо, һүнэй ажахынуудта бусаагдаха ушарнууд үзэгдэнэ, Район гүрэндэ һү тушааха үнгэрэгшэ жэлэй түсэбые дүүргээгүй байха юм.

Колхоз, совхозуудта мал олоор гарзална. Иимэ ушар илангаяа «Авангард», «Советская Россия» колхозуудта, Оронгын, «Заветы Ильича» совхозуудта үзэгдэнэ. Харин мал гарзада оруулхагүйн тулада таарамжатай хэмжээнүүд саг дарыдаа абтаагүй байха юм. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, районой 16 ажахынуудай миил зурган колхоз, совхозуудта хүшээр һула малай эмнэлгын пунктнууд хүдэлнэ. тиигэбэшье тэдэнэй ашаг үрэнь тон бага.

Мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэшье дутуу дунданууд бии. Жэл бүхэндэ колхоз, совхозуудта 100 үнеэн, гунжан бүхэнһөө 72—83 тугал, 100 эхэ хонин бүриһөө 66—82 хурьган абтана. 1983 ондо 100 үнеэнһээ 75 тугал, 100 эхэ хонин бүриһөө 69 хурьган абтаа.

Олонхи һүнэй фермэнүүдтэ үнеэдые, гунжадые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэг хангалтагүйгөөр табигданхай. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи, 3-дахи һүнэй фермэнүүдтэ малые искусственнаар үрэжүүлхэ онол арга хэрэглэгдэнэгүй.

Олон ажахынууд хурьга абалгада муу бэлэдхэлтэй, хонидой байра һайса дулаалагдаагүй, хэрэгтэй болохо хэрэгсэлнүүд, шэрэ нөөсэлэгдөөгүй, отарануудта хүдэлхэ хүнүүд дуталдадаг байха юм.

Районой колхоз, совхозуудта тэжээл буйлуулха асуудалнууд анхарагданагүй. Олонхи ажахынуудта бии байгаа тэжээл буйлуулха техникэ хүдэлгэгдэнэгүй гэхэ гү, али үгышье һаа, ганса уһа халаажа, холимол тэжээл буйлуулаа болоод лэ ажалаа дүүргэнэ. Харин бүдүүн тэжээл буйлуулагданагүй, «Заветы Ильича» совхоздо, «Восход» колхоздо силос газаа саһан дээрэ хаягдажа малда үгтэнэ. Эбэртэ бодо малай фермэнүүдтэ үйлэдбэриин процессүүдэй оньһожоруулгын хэмжээн тон бага, эндэ тодхогдоһон оньһон техникын ехэнхинь хүдэлгэгдэнэгүй.

1983 ондо ажахы бүхэндэ малда эдюулхэ дабһан нөөсэлэгдэһэншье һаа, энээндэ эзэн бусаар хандаһан дээрэһээ, мүнөө үедэ олон гүүртэ, отарануудта дабһан дуталдана.

Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо район дотор оройдоол 154 тонно шэлбүүһэн бэлэдхэгдээ, энэ хэрэг мүнөөшье болотор үргэнөөр ябуулагдаагүй байха юм. Тиимэһээ малай рацион протеинэй, каротинай, углеводуудай талаар гүйсэд тааруулагданагүй, үбшэн малда үгтэхэ түсхай тэжээл бэлэдхэгдэнэгүй. Элдэб янзын тэжээлэй байгаашье һаань, үнеэдтэ ехэнхидээ концентрат үгтэнэ. «Заветы Ильича» совхоздо һаамхай үнеэдэй рационда ородог концентрадай хуби 70 процент болоно.

Колхоз, совхозуудта мал ажал эрхилэлгэдэ шэнэ, түрүү онол арга удаанаар нэвтэрүүлэгдэнэ. Һүнэй 34 фермын 24-ынь тугалнуудые боксово аргаар түлжүүлхээр түхеэрэгдэнхэй, 18-даань забһартай шала дэбдигдэһэн байха юм. Малай тэжээл бэлэдхэхэдээ фосфат, карбомид, кальцинированна содо, пудрет багаар нэмэгдэнэ.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ зоовет-мэргэжэлтэдэй үүргэ, тэдэнэй харюусалга дээшэлүүлэгдэнэгүй. Депутадуудай бүлэгүүдэй, арадай хиналтын постнуудай хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнхэй.

Улаан-Үдын районно Соведэй гүйсэдкомой ба тэрэнэй хүдөө ажахын управлениин малай үбэлжэлгые халирхайгаар хүтэлбэрилһэнһөө, ажахынуудтахи бодото байдалые мэдэхэгүй байһанһаа, дутагдалнуудые усадхахын тулада зохихо хэмжээнүүдэй дары абтадаггүй дээрэһээ иимэ бэрхэшээлтэ байдал тохёолдонхой гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет тоолоно.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоолоор малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада малшадые ажаһуудалай, медицинын, соёлой талаар хангалгада бии байһан горитойхон дутуу дундануудые дары усадхаха гэжэ ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ П. М. Болоневто, хүдөө ажахын управлениин начальник Н. Н. Щербаковто заагдаа. Тиихэдээ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1983 оной октябриин 6-да абаһан тогтоолой ёһоор, үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продукт-нуудые ехээр абаха, шанарыень дээшэлүүлхэ талаар райондо үгтэһэн даабаринууд саатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой гэжэ заагдаа.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, абтажа байһан продукциин өөрынь үные доошолуулха зорилгоор малай фермын коллективүүдэй үүсхэлые дэмжэн, тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэнь ашатай туһатай хэмжээнүүдые абаха гэжэ райгүйсэдкомдо, хүдөө ажахын управленидэ, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдтэ дурадхагдаа.

Малай тэжээл зүбөөр, гамтайгаар хэрэглэхын тула тэрэниие белок, витамин ехэтэй нэмэлтэ зүйлнүүдые холижо буйлуулха, тэжээл буйлуулдаг цехүүдэй хүдэлмэриие нарин хиналтада абажа, бултыень хүдэлгэхэ, түл абадаг байрануудые дулаалха, тугалай, бусад байрануудта забһартай шала дэбдихэ, малай эмнэлгын пунктнуудай хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ, һүнэй фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха, һү хүргэхэ түхеэрэлгэнүүдые, лабораторинуудые хүдэлгэхэ, сэхэ харилсаануудые байгуулха түсэбэй ёһоор, фермэдэ ерэжэ һү тушаан абаха тухай заагдаа.

ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ТУЙЛАХА

Партиин XXVI съездын һүүлдэ Москвагай партийна организаци политическэ хүтэлбэриин шэнэ дүршэлөөр баяжаһан байна. Энээн тухай январиин 28-да Союзуудай байшангай Колонно зал соо үргэлжэлһэн городской партийна XXV конференци дээрэ онсолон тэмдэглэгдэбэ.

Нүхэд **Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков** гэгшэдые делегадууд үни үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба.

Делегадууд КПСС-эй МГК-гай тоосоото элидхэлые болон городской партийна организациин шалгалтын комиссиин тоосоое зүбшэн хэлсэхэдээ, партиин табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулаа. Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэдээ, ниислэлэй коммунистнууд экономикые, эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие партийна талаар хүтэлбэрилхэ хэрэгые нарижуулха хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлээ гээд тэмдэглэгдээ.

Ниислэлэй экономикын гол һалбаринуудые — промышленностиие, транспортые, капитальна барилгые, городской ажахые — бэхижүүлхэ гээшэ городской партийна организациин эгээн шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. Энэ зорилгые шиидхэхын тула экономикоёо эршэтэй түргэнөөр хүгжөөлгын замда оролгые түргэдхэхэ хэрэгтэй гээд делегадууд онсолон зааһан байха юм.

Үгэ хэлэгшэд партийна органуудай болон городской бусад эмхинүүдэй ажал ябуулгые шүүмжэлхыгээр зүбшэжэ, партийна болон ажахы эрхилхэ хүдэлмэриин онол аргануудые саашаданьнарижуулха шухала гээд тэмдэглээ.

* * *

Конференци дээрэ һунгагдаһан КПСС-эй Московско городской комитедэй пленум болижо үнгэрбэ. Эмхидхэлэй асуудалнууд шиидхэгдээ. КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретаряар В. В. Гришин һунгагдаба.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

ЭД ХЭРЭГЛЭГШЭДЭЙ КООПЕРАЦИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ «РСФСР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет худалдаа наймаанай талаар габьяатай байһанайнь түлөө «РСФСР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Буряадай АССР-һээ

Намжилова Нина Кирилловнада — Хяагтын райпогой магазиниие даагша.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1984 оной январиин 27.

1984

Москва. хабаатай «Несущий та телефил хүдэлмэри орондоо — «Павлов тухай дом Улаан-Үд холнууд. Москва. фильм. Улаан-Үд саралгын фильмүүдэй Москва. нойрсогты, дюшка А (1-дэхи хү болоор С Эрэшүүл. нас)—ЦСКА жинскиин уран һайха —«Время». арадай ар гай конце

һүүлэй һ Забһарлал Улаан-Үд «Ерээдүй Москва. хэндэнь — «Уран шү шинов. 19 капитанууд» фильм. Улаан-Үд холнууд. 1 малыш!» Москва. серенада церт. Улаан-Үд да шиидхэ ниие хүн той». Москва. «Скрипкэ, цертнэ «Время». уран һай

16.30—18.05 Улаан-Үд айлшад». — киножу Москва. тайшуулда улетайте, тата телеф Улаан-Үд холнууд. Москва. дов. «Мал оркестра». Улаан-Үд шуулда. « лиг мэргэ таторнууд нуудта». Москва. нойрсогты дюшка А «Манай са Енисея». фильм. 22 —«Несерь уран һай

—«Компрес карь, Аж орденой В. А. Лу уулзалга. ный челов баримтата Улаан-Үд и техника 19.55— «П номой шэ носхол. 20 ле-суглуул тиль»— Москва нойрсогты дитэ экра станская фильм-кон бараа эл мя». 22.35 ню»— ур фильм.

депутат, дай акаде респондент хөөрэлдөө Улаан-Үд ли хубилг һо дээрэ. Москва. эрилтээр»— фильм. Улаан-Үд үргэлжэлһ ханай бо Москва. ука ба аж Улаан-Үд улице и Москва нойрсогты ячья бань 21.15— П ков наада чкаловский фильм. 2 —«Шофёр телефильм.

Улаан-Үд Булаг» — леальмана тан» — Комсомол гуули». Москва. тэ» — те «Элүүр эн дэлгэрүүл — Баледэй церт. 20.45 шэнжэлэл нойрсогты тэ экран» ро-83». К хоорондын валь. 22.0 Искусствы церт.

...Ү МАЛШАДАЙ ...ШЭЭГЭЭР

...эй ажалшад бүхы совет арадтаяа нэгэн ...ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй ...ые халуунаар хүлеэн абаад, мүнөө үедэ ...далжа байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ СССР-эй ...дэй һунгалтада бэлэдхэл улам үргэдэжэ, ...тическэ болон ажалай дэбжэлтэ бүри дээ... ажахын һалбари бүхэндэ ажалай бүтээсые ...йлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэй болгохын, эр...тай продукци ехээр, бага гаргашатайгаар ...тула ажалша коллектив бүхэндэ социалис ...өөр дэлгэрэнхэй.

...ной гарахын урда тээхэнэ, бүхэсоюзна со...ндэ амжалта туйлаһанайнгаа, 1982—1983 ...лгын үедэ мяха, һү болон бусад продукт...рилгые дээшэлүүлхэ талаар шэн габьяа ...а түлөө бүлэг түрүүшүүл гүрэн түрын үн...та хүртөө гэһэн мэдээсэл абтажа, баяр ...э ехэ баяр нэмээ бэлэй.

...а Захааминай районой Харанхайн совхозой ...он Пурбо Жамсаранович Намсараев Ажа...й орденоор, Хурамхаанай районой Ар...һаалишан Евдокия Базаровна Радпаева ...барисаанай орденоор, Яруунын районой ...овхозой мал адуулагша Дагба Цыденович ...«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, Сэлэнгын ...нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон ...рендондокович Жамьянов Ажалай Алдар ...орденоор, Түнхэнэй совхозой солото һаа... Доржиевна Убушеева Ажалай Алдар Со... орденоор гэхэшэлэн бусад олон малшад, ...шаалтад СССР-эй орден, медальнуудаар ...үнгэрһэн жэл ажалдаа элитэ ехэ амжалта ...наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүр...алые эмхидхэлгын шэнэ онол аргануудые ...хэрэглэн, мал ажалай шанар һайнтай ...бэрилгые эрид дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө ...ой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ...шон Дулмажан Доржитаровна Будаева ...эй шангай лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ ...а. Энэмнай ёһотойл ажалша бэрхэ, үнэн ...ложо ябадаг эхэнэр юм. Жэшээнь, тэрэ ...эхэ хонин бүриһөө 117 хурьга, 1982 он...3 ондо — 125 хурьга түлжүүлжэ, хонин ...лограмм нооһо хайшалһан байна. Эгээл ...й шэн габьяата ажалые арад зомнай, тү...үндэрөөр сэгнэбэ гээшэ. Иигэжэ ажалай ...туйлажа, улад зоной зориг бадаруулан ...аа. Эдэнэр бултадаа мал ажал дээрэ үни ...э, түрүү оньһон арга, онол оншо гүнзэ...а, үндэр мэргэжэлтэй болоһон шадамар ...ом. Малшадай дунда бүхэсоюзна социалис ...шалта болоһониинь тон ехэ удха шанар...

...БҮТЭЭСЫЕ ХУРДАН ТҮРГЭНӨӨР ...ЭДЭ, ПРОДУКЦИИН ШАНАРЫЕ ҺАЙ..., ҮЙЛЭДБЭРИИН ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ ..., ХЭРЭГСЭЛНҮҮД БОЛОН ЗАХИЛНУУ... БОЛЗОР СООНЬ БЭЕЛҮҮЛ...ЭМ, ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЫЕ ...АДА, ҮЙЛЭДБЭРИИН ХҮСЭНҮҮДЫЕ, ...ДЫЕ, ЭЛШЭ ХҮСЭ, ХҮДЭЛМЭРИИН ...ААР ХЭРЭГЛЭЛГЭДЭ БҮХЫ ТҮХЭЛЭЙ ...ГУУДЫЕ АРЬБАДХАЛГАДА, ТҮСЭБ... АЖАЛАЙ ЖАЯГ ЖУРАМЫЕ БЭХИ...ҮРЫСЭГШЭДЭЙ ГОЛ АНХАРАЛ ХАН...АЛА...» — гээд КПСС-эй ЦК-гай «Соци... эмхидхэлгые, дүнгүүдыень согсололгын ...плагшадые урмашуулгын гуримуудые на...аруулха тухай» тогтоол соо онсолон тэм...

...социалис мүрысөөн — экономическа, со...тын түгэс хүсэтэ зэбсэг, ажалшадые по...ай абари зангай талаар хүмүүжүүлгын ...Тэрэ хадаа бодото дээрээ бүгэдэ арадай ..., бүри үндэр шатада гараа. Тиимэһээ мал ...үүлэй эрхим туйлалтануудайнь гол үндэ...эдэ, харюусалгатай ба хүндэтэй уялгануу...а абаад, социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй... ушар болоно. Зүгөөр хүн бүхэндэ ажа...һон арга «нюуса» бии байдаг. Тиигэбэшье ...аар хани болохо, харилсан туһалалсаха, ...хубаалдаха гээшэ заншалта ёһо гурим бо...л энэл ушар манай орондо ниитын ажа...н, алдар солын, баатаршалгын хэрэг бо...ан харуулна. Энээниие эрхимэй эрхимүүд, ...уудта хүртэгшэдэй намтар, ажал хэрэ... Тэдэнэр бултадаа жэлэй дүрбэн сагта — ...бар намар илгаагүй — хэзээ бүхэндэ ур...харюусалга ехэтэйгээр дүүргэдэг, эдэбхи ...жалладаг байна бшуу.

... дүй дүршэлые шудалжа, олоной дунда ...шэ туйлай ехэ удха шанартай. Эгээл тии...ла асуудалда һаяхан болоһо үнгэрһэн об...а конференци дээрэ онсо анхаралай хан... өйлгосотой. Юуб гэхэдэ, ажалай түрүү...га ба баян дүй дүршэл — манай хамтын ...агшаа хурдан түргэнөөр дабшаха замайм...а арга боломжонуудай нэгэ нүхэсэл мүн. ...а түрүү дүй дүршэл түргөөр шудалжа, ...адабари болгохо, тааруу зохидоор тайлба... нэбтэрүүлхэ, энээнэй ашаар ажалай тү...н олошоруулха талаар горитой дутуу дун...ин байна. Жэшээнь, Сэлэнгын, Зэдын, Яруу... энэ талаар гүйсэд шиидхэгдээгүй асуудал...эд хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудшье ...минай, Түнхэнэй зарим ажахынуудта хү...ангаяа дүй дүршэлөөр баян малшадай нэ...шуулха, олоной дунда тэдэнэй үнэн сэхэ ...түүдые тарааха тушаа мүртэй юумэн үшөөл ...стэнь адуу малай тоо толгой олошоруул...ень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ алдуу эндүүнүүд

...э эдэ бүгэдэ асуудалнуудта нютагуудтахи ...скэ, профсоюзай ба комсомолой организа...ал саг дары хандуулагдаха ёһотой. Тии...дай хүтэлбэрилэгшэд болон хүдөө ажа...эд энэ хэрэгэй хажуу тээ байха эрхэгүй. ...энэр лэ шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүд...н бүхэнэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, тү...үүдэй, малшадай дүй дүршэлые бүгэдын ...охо хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Эндэ ...алай хүдэлмэрилэгшэд улад зоной эдэбхи ...лха талаар ехэ юумэ хэхэ зэргэтэй. Уша... ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. ...лэһэнэй ёһоор «ХҮН ЗОНИИЕ ЭЛСҮҮЛ...НҮҮДЭЙ ДААЛГАГДАҺАН ХЭРЭГТЭЭ ...ООР ХАНДАЛГАҺАА, СОЦИАЛИС МҮ...АШАДАНЬ ХҮГЖӨӨЛГЭҺӨӨ МАНАЙ ...УД ЕХЭЭР ДУЛДЫДАХА...» байна.

...САГАЙ ЭРИЛТЭ

... ажал, зол ...й холбоотой ...най аюулые ... түлөө орол... КПСС бо... гансал арад ... харин бүхы ...а туһые нан... ...ын асуудал... В. Андро...юунууд до...э, эрид шууд ...ө дахин то...в. Эдээн соо ...эй хүтэлбэ... ябадал эли...ирамдал хан...оор шашаад ...о дээрээ али ...нэрыгөө хам... ... бишыхан ...эд, замбуу...рэтэр — бу...жэ, тэдэниие ...эй бааза бол... ...гэн ухибууд...хэй дээрэхи ...л, адли, дайн дажарай гасалан зоболонгые үзэнгүй, тэдэнэйнгээ урган ехэ болохые хүсэнэб. Жаргалта ерээдүй байдалайнгаа аша туһада халаанаа, этигэл найдалаа үндылгэн ехэ болгонобди. Олон миллион хүн зоной хуби заяанда, ажабайдалда аюул тохёолдуулжа байгшад арадуудай һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые хараада абаг лэ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадахаар бэлэмди гэжэ манай гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ. США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд энэ арга боломжые хараада абажа, ядерна буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые зогсоохо ёһотойл. Үе сагай эрилтэ иимэл байна.

М. ОЛЕЙНИК, Эхэ-герой, «Первое мая» колхозой һаалишан.

Сарна, Ровенско область.

...ипография ... Бурятской ... олиграфия ... Удэ. ул. Ле... 4. Индекс ...

Комсомолой ажабайдал

ЗАЛУУ МАЛШАДТА — ОНСО АНХАРАЛ

Республикымнай колхоз болон совхозуудай малшад нийтын адууһа малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ, һү, мяха, ноһо ехээр үйлэдбэрилхын тула эхэ хүсэл оролдолго гаргажа байнхай. Хүдөөгэй зонойгабшагай ажалда залуушуул олоороо хабаадалсана.

Мүнөө үедэ республикада малай 7 мянга гаран хүбүүд, басагад, комсомол-залуушуулай 217 коллектив мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Колхоз, совхозуудта залуушуулай саг зуурын 200 коллектив байгуулагдаа. Эдэнэй олонхинь малай түл абалгын үедэ эмхидхэгдэдэг юм. Хүбүүд, басагадые комсомолой путевкоор иимэ ажалда эльгээхэ гурим манда заншалта болонхой. Жэшээнь, байгша ондо Зэдын районой ажахынуудта иимэ зуушалай 500-гаад залуушууд эльгээгдэхээр хараалагдана. Мүнөө тэдэнэй олонхидынь малшадта эхэ түһа хүргэжэ байнхай. Байгша ондо республикымнай бүхы районуудта 1200-гаад хүбүүд, басагад комсомолой путевкоор мал ажалда эльгээгдээ юм. Тэдэнэй дунда лэ олонхинь хонидой түл абалгада хабаадалсаа.

Хорийн районой Хүрбын совхозой комсомол болон залуушуулай, Тээгдын дунда һургуулиин һурагшадай, Улаан-Үдын районой Доодо-Ивалгын комсомол-залуушуулай һү һаалиин комплексын коллективэй гаргаһан үүсхэлнүүдые ВЛКСМ-эй обкомой бюро дэмжэжэ, тэдэниие дэлгэрүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа. Жэшээнь, Байгал-Хударийн совхозой Корсаковай һү һаалиин фермын комсомол-залуушуулай коллективэй гэшүүд, эндэхи найман жэлэй һургуулиин һурагшад, Хурамхаанай совхозой залуу үетэн, Бархан-Уулын дунда һургуулиин һурагшад болон бусад районуудай комсомол болон залуушуул малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ гэһэн түрүүшүүлэй үүсхэлые үргэнөөр дэмжэбэ. Энэ оной үбэлжэлгые абаад харахада, республикымнай залуу үетэн яһала оролдосотойгоор, шамбайгаар хүдэлжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, Хяагтын районой Алтайн совхозой комсомолой комитедэй дэргэдэ үүсхэлтэй амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ комсомол болон залуушуулые эдэбхитэйгээр хабаадуулха штаб байгуулагдаа һэн. Комсомол-залуушуулай коллективүүдэй ажал ябуулгын, залуу малшадай хүдэлмэриин, малшадые комплексноор хангалгын, ажалай, һуудал байдалай тааруу эрхэ байдал тэдэнэй байгуулгын асуудалнууд штабай анхаралай доро байна.

Харюусалгатай энэ хаһада нийтын малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тула хэрэгтэй түрүүн залуу малшан бүхэн даажа байһан ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандаха зэргэтэй. Түбхын түрүүн малай тэжээл ашаг үрэгтэйгээр хэрэглэжэ, фермэ, түүрэнүүд дээрэхи оньһон түхеэрэлгэнүүдые гүйсэд ашаглаха ёһотой бшуу. Эдэ бүгэдэ асуудалнууд ажахынуудай комсомол организацинуудай саг үргэлжын анхаралда байха ёһотой. Сэлэнгын районой «Комсомолой прожекторэй» гэшүүд үйлэдбэриин дутуу дунданууды элирүүлжэ, усадхаха ушарта тусгаар үүргэ дүүргэжэ зэргэтэй бшуу. Сэлэнгын, Хоринской болон Хяагтын районуудай колхоз болон совхозуудай «Комсомолой прожекторэй» штабууд, постнууд хүдэлмэрээ шадамараар ябуулна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын шухала хаһада хайша хэрэглэхэ хандаха комсомолой организацинууд манда бии. Жэшээнь, Кижэнгын районой «50 лет Октября» совхозой, Баргажан районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой болон бусад хэдэн ажахынуудай ВЛКСМ-эй комитедүүд үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ асуудалда һанаа амархан хандана.

Үбэлжэлгын үедэ малшадай таталцуургэнгөөр ажалаха, сүлөө сагтаа тааруу зохидоор амарха хэрэгтэ комсомолой организацинууд хабаадаха ёһотой гэжэ тэмдэглэе һэмди. Энэ хүдэлмэри шадамараар эмхидхэжэ, бэелүүлжэ байгшад яһала бии гээд онсололтой. Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй, Хэжэнгын районой Чисаанын, Мухаршэбэрэй районой «Авангард», Прибайкалиин районой «Ильинкинский» совхозуудай ба бусад ажахынуудай комсомолой организацинуудые тэдэнэй дундаһаа түрүүндэ дурдалтан.

Байгша оной үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар, мал гарзалуулангүйгөөр үнгэргэхэ хэрэгтэ залуу малшадай, комсомол-залуушуулай коллективүүдэй дунда шадамар бэрхээр эмхидхэһэн социалис мүрысөөнэй шухала үүргэ дүүргэхэ байһаниинь элитэ.

Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, абапан түл түрэсэеэ ба бүхы адууһа малаа гарзалуулангүй ондо оруулха талаар социалис мүрысөөн мандаа мүнөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй гэшэ. Республикымнай залуу малшад ажалай энэ урилдаанда мүн лэ оролсонхой бшуу. Жэшээлхэдэ, һү һаалиин комсомол-залуушуулай 68 фермын коллектив 1983 онойнгоо даабарие болзорһоонь урид дүүргэһэн алдартай.

Хонишодой хүдэлмэриин халуун хаһа тулажа ерэбэ. Буряадайнгаа комсомолой оной баярые амжалтатайгаар угтаха талаар үндэр социалис уялгануудые залуу хонишод абанхай гэжэ тэмдэглэе. Жэшээлхэдэ, Зэдын районой Владимир Цыреновэй (XX партиина съездын нэрэмжэтэ колхоз), Дымчик Донниевой (Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз) хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригаданууд тус тустаа 100 эхэ хонин бүриһөө 108 хурьга абаха баппанаа мэдүүлһэн байна.

Байгша оной үбэлжэлтын үедэ нийтын малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ бии байгаа бүхы арга боломжонуудые элсүүлжэ, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэшэ республикымнай залуу малшадай мүнөөдэрэй гол уялга гээд тэмдэглэхэ шухала.

С. ДАНЗАНОВ,
ВЛКСМ-эй рбкомой хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай таһагые даагша.

Юһэдэхи, арбадахи табан жэлнүүдэй хугасаа соо республика дотор тэжээл бүйлуулга ба мал ажал эрхилэлгэдэ оньһон техникэ хэрэглэхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Эдэ табан жэлнүүдтэ оньһожоруулагдаһан һү һаалиин 100 фермэ, комплекс болон бусад залуу малые түлжүүлхэ, шахан таргалуулха баазанууд ашаглалгада тушаагдаа. Мүнөө республикын колхоз, совхозуудта 45 мянган эбэртэ бодо малай гүйсэд оньһожоруулагдаһан фермэнүүд, 30 мянган үнеэдэй байранууд тоологдоно. Хэды иимэ олон малай байрануудай тушаагдаад, хэрэглэгдэжэ байгаашье һаань, эндэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажалыень хүнгэдхэхэ талаар мүртэй хүдэлмэри хэгдэнэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ һаалишан бүхэндэ даалгагдаһан үнеэд 1975 онойхитой сасуулхада, оройдоол нэгэ толгойгоор олошорбошье, харин һү һаалиин фермэ дээрэ хүдэлжэ байһан хүн бүридэ тоолоходо малай толгой нэгэл хэмдээ байшоо. Нёдондо 1975 онойхидо орходоо 1 центнер һү үйлэдбэрилгын гаргашань нилээд дээшэлһэн, харин һү һаамын хүн бүхэндэ абахада, аяар хоёр тонноор доошолһон байна. Эдэ бүгэдын гол шалтагаанийнь юунһээ дулдыданаб гэхэдэ, мал ажал мүнөө болотор үшөө гүйсэд оньһожоруулагдаадүй байһаар. Тиихэдэ зарим ажахынуудта бии байһан оньһон түхеэрэлгэнүүд дүүрэн хүсэн соогоо хүдэлгэгдэнэгүй, олонхи ушарта оройдоошье ашаглагданагүй. Иимэ байдалда колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд сэхэ зэмэтэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Һаалиин малые саашадань эрид хүгжөөхын тула ехэ юумэн хэгдэхээр хараалагдана. Нэн түрүүн һаяын жэлнүүдтэ үнеэдые уялаада байлгаха технологи, зүбөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Тиихэдээ энэ талаар бии байгаа фермэнүүдээ гүйсэд оньһожоруулха гэшэ мүнөөдэрэй зайлуулашагүй зорилго болоно.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — БҮГЭДЭ АРАДА…

ҮРГЭЛЖЭДЭНЬ ОНЬҺОЖОРУУЛ…

Республика доторнай үнеэдые уянгүйгөөр боксово аргаар байлгадаг һүнэй комплекснууд олоор баригданхай. Эдэниие дүүрэн хүсэндэнь хэрэглэхын тула зарим технологическа хэрэгсэлнүүдыень шэнэлэн һэльбэхэ гэхэ гү, али ондоогоор түхеэрхэ шухала. Мүнөө энэ талаар гансал Ивалгын һүнэй комплексые республика соогоо жэшээ болгожо харахаар байна. Эндэ бүхы ажалынь техникын хүсөөр хэгдэнэ.

Үнеэдээ уядаг технологитой газарта һүеэ оньһон аргаар һаадаг, һаанан һүеэ МХУ-8С түхэлэй түхеэрэлгээр хүргэдэг, тэжээлээ тракотороор тараажа үгэдэг, шабааһыень транспортёроор арилгадаг байха юм. Бэшэ ажалынь, тэрэ тоодо тугал абажа тэнжээхэ хүрэтэр гарай хүсөөр бүтээгдэнэ бшуу. Иимэ гуримаар хүдэлхэдэ нэгэ һаалишанда 60 үнеэн, фермэ дээрэ ажаллажа байһан хүн бүхэндэ тоолоходо 15 толгой мал хүртэнэ. Эдэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, энэ технологи хэрэглэһэн газарта һаагдаһан һүнэй өөрынь үнэ үшөөл ехэ байһаар. Илангаяа һаагдаһан һүнэй 40 процент гаргашань оньһон техникэһээ дулдыдана гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Ушар иимэһээ саашадаа сагаан эдеэ гаргаша багатайгаар абахын тула мүнөө үеын эрилтэдэ таарама үнеэ һаадаг оньһон түхеэрэлгэнүүд олоор хэрэглэгдэхэ болоно. Энэ талаар «ВИЭСХ» институдай хүдэлмэрилэгшэд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Эдэнэр һү һааха автоматическа тусхай түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэдээ. Үнеэдээ мүн лэ автоматикын хүсөөр уядаг, һүүлдэнь тэдэнээ тайладаг байха юм.

Энэ түрүү шэнэ машинна онол аргые манай республикын эрхэ байдалда нэбтэрүүлхэ болоо һаа, бүхы бии байһан һүнэйнгөө фермэнүүдые һэльбэн шэнэлхэ ёһотойбди. Тиихэдээ «ВИЭСХ» болон «СибНИПТИЖ» институдуудай заабаряар үнеэдые һааха, һүеэ хадагалха тусхай блогуудые заатагүй түхеэрхэ шухала. Иимэ технологиие өөһэдтөө хэрэглэжэ шадабал, колхоз, совхозууд гаргаша багатай һү үйлэдбэрилхэ аргатай болохо гэжэ һанагдана. Тиигээдшье энэ талаар урагшаа нилээд ехэ алхам хэдэхэ бшуу. Уялаада байһан үнеэдые харууһалхадаа ехэнхи ажалнай оньһон аргын гү, али автоматикын хүсөөр бүтээгдэхэ ушартай. Ушар иимэһээ саашадаа шэнэ фермэнүүдые, комплекснуудые барихадаа, эдэ бүгэдые хараалха ёһотойбди.

«ВИЭСХ» институдай хэһэн туршалганууд дээрэһээ харахада, энэ машинна технологеор хүдэлдэг һүнэй фермэнүүдтэ нэгэ хүн олон мал харууһалхана, һаагдаһан һүнэй гаргашань ехээр доошолно. 400 малай байдаг фермэдэ үнеэдые һааха зал барилгада, мүн бэшэ оньһон техникые тодхолгодо бүхыдөө 100 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдадаг. Энэ гаргашань оройдоол нэгэ-хоёр жэлэй туршада һөөргөө таһэридэг байна. Юуб гэхэдэ, фермэдэ хүдэлдэг хүн бүхэндэ 1,5 дахин олон мал харууһалагдадаг болоно, һаагдаһан 1 тонно һүнэй гаргашань аяар 30 процентээр доошолно.

Манай республикын эрхэ байдалынь Сибириин бэшэ областьнуудта орходоо тад ондоо. Тиимэһээ энэ машинна технологиие өөһэдтөө хэрэглэбэл, АлтайНИПТИЖ, СибИМЭ, СибНИПТИЖ институдуудай дурадхаһан Омско болон Новосибирскын областьнуудта, мүн Алтайн хизаарта хүдэлгэгдэжэ байһан тэжээл бүйлуулдаг цехүүдые ондоогоор түхеэрхэ болоно. Тиигээгүйдэ эдэ түхеэрэлгэнүүдынь манай эндэ оройдоошье таарахагүй байна.

Энэ талаар Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай хэһэн туршалганууд үрэ дүнгүүд элитээр харуулна. 400—600 гү, али 800—1000 толгой эбэртэ бодо малтай ажахынуудта хоёр янзын цех хэрэглэгдэхэ ушартай. Тиихэдээ мал шахан таргалуулдаг гүүртэнүүд хараада абтаха ёһотой. «МЭСХ» институдай лабораториин хүдэлмэрилэгшэд «Бурятколхозпроект» институдтай хамта тэжээл бүйлуулдаг 2 янзын цехэй 4 вариант зохёоһон байна. Эдэ вариантнуудые Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын научно-техническэ совет баталан абаад, тусхай проектын ёһоор республикын бүхы зонуудта эдэниие барюулхаар шиидхээ һэн. Цехэй вариант бүхэн 3 блогһоо бүридэхэ ёһотой. Нэгэдэхинь—һолоомоёо хэршэжэ бүйлуулха, хоёрдохинь—талха тарянай зүйлые эһээхэ, гурбадахинь— хэмэл һү гаргаха. Тэжээл бүйлуулдаг цехэй блок бүхэниинь амяраа хүдэлгэгдэхэ, бэлэн болоһон тэжээлээ тусхай номенклатурын ёһоор тараажа үгэхэ эрилтэтэй.

Гаргаша багатай тэжээл бүйлуулха хэрэгтэ тус институдай лабораториинхид ехэхэн хубитаяа оруулжа байна. Эдэнэр мүнөө энэ талаар элдэ…

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй барилгын материалай комбинат түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг юм. Эндэ Владимир Ожиговой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай комплексно бригада түмэр-бетон зүйлнүүдые бүтээн гаргаха талаар үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие юһэн һара соо сүм дүүргээ һэн. Бригадада ажалша бэрхэ хүбүүд олон.

Тэдэнэй нэгэн Борис Романов бүтээсэ ехэтэй ажалаараа, һайн шанартай продукци гаргадагаараа комбинат дотороо мэдээжэ болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гаргаа): С. Мурзин, В. Ожигов, Б. Романов гэгшэд шэнэ даабаряа зүбшэн хэлсэжэ байна.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИТЭД

ДҮШЭН ЖЭЛДЭ — ПРОПАГАНДИСТ

Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэ үедөө А. А. Паршков нийтэ-политическэ хүдэлмэритэй түрүүшынхеэ танилсаһан юм. Полкын комсорг байхын хажуугаар пропагандистын уялгануудые һайн дураараа дүүргэлсэдэг байгаа.

Тэрэ гэһээр нилээд ехэ сагай үнгэрбэшье, мүнөөшье Анатолий Александрович пропагандистын ажалтай хахасанагүй. Дайнай һүүлээр Кабанск, Закаменскда — элдэб тушаалнуудта, партиин обкомдо, мүнөө манай институдта хүдэлхэдөө, партиина гэгээрэлэй хэрэгтэ нилээд габьяатай болоһон байгаа.

«Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ КПСС-эй хүтэлбэрилхы үүргэ», «Парти — хүтэлбэрилхы болон шэглүүлхы хүсэн», «Парти — манай үеын ухаан бодол, нэрэ хүндэ, һэшхэл» гэһэн темэнүүдтэ тэрэ илангаяа дуратай юм. Олон жэл соо энээгээр һонирходог һэн тула тэрэ нилээд баян материалтай болонхой. Гэбэшье А. А. Паршков мэдэсэсэ саг үргэлжэ үргэдхэжэ ябадаг заншалтай. Шагнагшадайнгаа бүридэлые харада абан, лекциингээ материалые һэлгэжэ байжа уншадаг.

Хүдөө ажахын институдта Анатолий Александрович уласхоорондын темээр лекцинүүдые студентнэр, багшанарай дунда уншадаг байна.

Республикын районуудаар ябажа, үргэн олониитын дунда партиин политикые тайлбарилан ойлгуулха талаар ехэ оролдолго гаргадаг. Иланганя партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй һүүлээр гүйсэдхэлгын журам хаа хаанагүй шангадхаха талаар орон доторнай дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэл тухай лектор Паршков ходо хөөрэжэ байдаг. Мүнөө коммунист бүхэн энэ тэмсэлдэ арга шадалаа элсүүлэн орохо уялгатай.

Мүнөөдэрэй дэлхэйдэ энхэ тайбан байдалые сахин хамгаалха, дайнай аюулые һэримжэлэн усадхахаһаа шухала хэрэг үгы гэжэ Анатолий Александрович тоолодог. Тиимэһээ лекци, хөөрэлдөөн бүхэндэ мүнөө үеын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха талаар манай партиин бэелүүлдэг эб найрамдалта политикын гүн удхые, шагнагшадай урда тодорхой жэшээнүүдээр гэршэлэн, тобойсо гаргадаг.

Доцент А. А. Паршков хүдөө ажахын институдта мүнөө дэлхэн дээрэ боложо байһан үзэл сурталай тэмсэлэй асуудалнуудые үзэдэг методологическа семинарые хүтэлбэрилдэг юм. Һүүлэй үедэ тэрэнэй уншаһан «Буржуазна үзэл суртал — ангиин тэмсэлэй зэбсэг» гэһэн темээр лекци би шагнаа һэм. Тэрээн соогоо тэрэ хэды олон шэнэ, һонирхолтой баримта жэшээнүүдые хэрэглэжэ, шагнагшадайнгаа сэдьхэл бодолые хүлгүүлжэ шадаа гээшэб. Орёо олон асуудалнуудай ороходонь, тэдэ бүгэдыень тусхай дэбтэр соогоо бэшэжэ абаад, ээлжээтэ семинарай үедэ тодорхой харюунуудые заабол үгэхэ байха. Удаадахи хэшээлдэ шагнагшад М. Б. Доржиева, Г. М. Ефимова рефераднуудые бэлдэхэ даабаритай юм. Һаяшаг Мария Будаевнае институдай библиотекэдэ харабаб. Тэрэ буржуазна үзэл сурталай эрид шууд тэмсэхэ тухай асуудалаар мэдээсэл бэлдэжэ байба. Тиигэжэ А. А. Паршковой шагнагшад бүхы хэшээлнүүдтэ угаа харюусалгатайгаар бэлдэжэ, тэндэнь зүбшэгдэһэн асуудалаар һонирхолтой, бултанда аша туһатай хөөрэлдөөн болоһон байдаг.

Дүшэ шахуу жэлэй туршада партиина пропагандист, коммунист А. А. Паршков өөрынгөө һурагшадые коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлжэ, олон хүнүүдэй халуун баярта хүртэһэн байна.

И. ТУГУТОВ,
хүдөө ажахын институдай профессор.

СҮҮДХЭ БҮРИ — КИЛОГРАММ

Доодо-Аһалигай мал шахан таргалуулгын бааза Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхоз дотороо эгээл томонуудай тоодо ородог. Эндэ мүнөө 1540 толгой залуу эбэртэ бодо мал харууһалагдана. Тэдэнэй 280-ниинь I кварталай туршада гүрэндэ тушаагдахаяа шахан таргалуулагдажа байнхай. Бэшэниинь томо болотороо түлжүүлэгдэжэ байһан хашарагууд юм.

Колхозой тус баазада бүхыдөө 24 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхиниинь залуушуул юм. Тус бригадые үнинэй колхозник, дүй дүршэлтэй һурган хүмүүжүүлэгшэ, республикын габьяата малшан Дмитрий Ильич Усольцев толгойлно. Залуу малшад бригадираа ион хүндэлдэг, хэлэһэн үгэ бүхэниинь дүүргэдэг заншалтай.

Баазада шулуугаар шудхагдаһан, типовой түхэлөөр баригдаһан табан байра холоһоо харагдадаг. Досоонь үхэрнүүдэй дорохи нойтыень арилгаха транспортёр тодхогдонхой. Эндэ байлгагдаһан мал һүниндөө байра соогоо уягдангүй хононо. Байрын газаа хашарагуудай бүлэг бүлэгөөрөө байха хорёонууд олоор түхеэрэгдэнхэй. Эдэ хорёонуудай хажуу талаар нэгэ захаһаань, нүгөө заха хүрэтэр малай эдеэлхэ ута хобоо хобтонууд хэгдэнхэй харагдана. Тэдэнэй хооронгдуур тракотороор ябажа, тэжээлыень тараажа үгэхэ зай үлөөгдэнхэй. Хорёо бүхэн соонь бүлеэн уһатай түмэр амһартанууд табигдаһан байна.

Малай байрануудта дүтэхэн модоор баригдаһан томо байшан ербынэ. Тэрэнэй оройдо улаан туг далбаха юм. Эндэ шахан таргалуулгын баазын улаан булан, малшадай амарха таһалга, эдеэлхэ столово бии. Таһалга бүхэн соонь ариг сэбэр, дулаан. гоёор шэмэглэгдэнхэй. Улаан булангдань нийтэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана гэжэ ороһоор лэ ойлгохоор.

Эндэхи малшад үхэрнүүдээ үдэртэ дүрбэ дахин эдеэлүүлдэг юм. Үглөөгүүр ба үдэр сүүдхын рационой ёһоор үгтэхэ үбһэн ба һолоомон, харин үдэшын табан сагта силос, долоон сагта таряа талханай зүйл үгтэнэ. Һүүлэй үедэ үйрхэйгээр татагдаһан таряа талханай зүйлые шэмэтэй тэжээлтэйгээр худхажа үгэдэг болонхой. Бүдүүн тэжээлээ үдэртэ хоер дахин үгөөд, таряа талханай зүйл силостэй холёод үгэхэдэнь, малай шэгнүүр хараа байса нэмэнэ.

— Шахан таргалуулгада табигдаһан үхэрнүүднай мүнөө сүүдхэдэ шэгнүүрээ 1000 граммаар нэмээнэ,— гэжэ Дмитрий Ильич хөөрэнэ.— Гүрэндэ тушаатараа толгой бүхэнэйнь шэгнүүрые 386 килограммда хүргэхэ зорилго урдаа табинхаибди. Эдэнэй дунда 400 гаран килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүд олохон лэ байха гэжэ һананаб.

Ехэ шэгнүүртэй, тарган мал тушаахадаа, ашаг олзонь хэзээдэшье ехэ байдаг ааб даа. Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һарада эндэһээ тушаагдаһан 252 толгой үхэрнүүдэй хахадынь 400 гаран килограмм татаһан юм. Тиигэжэ толгой бүхэниинь 1240 түхэригтэ хүрэһэн байна.

Үндэр ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абаха гээшэ малшадай өөһэдынь оролдосоһоо гол түлэб дулдыдадаг ха юм. Шахан таргалуулгада табигдаһан бүлэгые залуу малшад А. Г. Кобелев (ахалагша малшан) тэрэнэй туһалагша Н. Н. Усольцев гэгшэд харууһална. Тэдэнэй үдэр бүхэнэй үсэд оролдосоор сүүдхэ бүри малай толгой бүриин шэгнүүринь нэжээд килограммаар нэмэнэ бшуу. Тиигэжэ эдэ хүбүүд сүүдхэ бүри гурбан центнер шахуу мяха үйлэдбэрилнэ. Мүн лэ үүлтэр һайтай эмэ хашарагуудые түлжүүлэн томо болгожо байһан залуу малшан И. А. Сороковиков даалгагдаһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 500 граммаар нэмээнэ. Юрэдөө бүхы коллектив эрхим һайнаар ажалладаг юм.

Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 6100 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Энээндэ Доодо-Аһалигай залуу малые шахан таргалуулдаг баазын малшадай оруулһан хубита яһалхан байхал.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Д. Н. Усольцев; шахан таргалуулгын бүлэгэй малшад Н. Н. Усольцев (зүүн гарһаа) А. Г. Кобелев хоёр; залуу малшан И. А. Сороковиков ажал дээрээ.

Авторай фото.

РСФСР: автономито об… округуудай һ…

ОРОШОДОЙ ҮХИБҮҮДТЭ

Нарьян-Марай түбтэ ненец тундрын орошодой, геологуудай, газ ба нефть олзоборилогшодой үхибүүдтэ шэнэ интернат һургуули нээгдээ юм.

— Танай шэнэ гэрэйтнай хана дээрэ «Коммунизмда һураха гээшэ манай зорилго» гэжэ бэшээтэй, — гээд партиин окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь Ю. Романов һургуулиин түлхюур һурагшадта барюулха зуураа хэлэһэн байна. — Юуб гэбэл, танай түрэлхидэй коммунис субботнигуудта хүдэлжэ олоһон мүнгэ зөөреэр тус һургуули баригдаа юм.

Физикын, химиин, биологиин болон бусад арбан хоёр кабинет 350 хүбүүд, басагадай мэдэлдэ үгтөө. Үхибүүд гансал юрэнхы эрдэмэй дисциплинэ шудалха бэшэ, мүн түрэлхидэйнгөө мэргэжэлнүүдэй үндэһэ һууриие шудалха байна.

Мүн иимэ баримта һайшаамаар зүйл болоно. Нарьян-Марай барилга-хабсаралгын управлениин коллектив мүнөөнэй интернат-һургуулиие хараалагдаһан болзорһоонь һураггүй урид ашаглалгада тушаагаа юм.

Нарьян-Мар.

ЗАВОДОЙ ШЭНЭ ЦЕХ

Кудымкарска заһабарилгын-механическа заводто тусхай линиин ашаглалгада оруулагдахада, модо таллуулдаг тракторнуудые заһабарилга хурдадхагдаһан байна.

Шэнэ корпусто хабсаргагдаһан энэ линии хэрэгтэй шэб шэнэ приборнуудаар түхеэрэгдэнхэн. Тэдэнь тракторай эбдэрһэн зүйлые түргөөр элирүүлээд, заһаха арга олгоно. Шэнэ түхеэрэлгэ хоёр зуун трактор жэлдэ заһабарилха аргатай. Энэнь эндэхи леспромхозуудай хэрэглэмжые сүм хангаха байна.

Ой модон — округой гол баялигынь, тиин модо бэлэдхэгшэд — гол мэргэжэлынь болоно. Энэ табан жэлдэ Коми-Пермяцка автономито округто модо бэлэдхэлгэ хори шахуу процентээр дээшэлүүлэгдээ юм. Эндэ модо унагаалгада шэнэ техникэ хэрэглэгдэдэг болоо. Кудымкартахи заводой шэнэ корпусой участогуудай нэгэниинь модо бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хэрэглэгдэдэг үшөө хоёр янзын машинануудые заһабарилдаг болохоор бэлдэгдэнэ.

Кудымкар.

ЗАГАҺАШАДТА БА ОРО АДУУЛАГШАДТА

Ямало-Ненецкэ автономито округой «Байдарацкий» совхоздо баригдаһан мастерскойн дэгэлнүүд янгинама хүйтэндэшье даарууллхагүй байна. Эндэ тусхай цехүүдтэ орын арһаар унталгын мэшээгүүдые, сабхинуудые, малгайнуудые оёдог болонхой. Ямал хахад аралай загаһашадта ба оро адуулагшадта түрүүшын иимэ зүйлнүүд эльгээгдэбэ.

Шэнэ мастерской хадаа Ямало-Ненецкэ автономито округто үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгые хараалһан программые бэелүүлгын дүнгүүдэй нэгэниинь болоно.

Салехард.

ФОТОРЕПОРТАЖАЙ ГЕРОЙНУУД — ХҮДЭЛМЭРИШЭД

Еврейн автономито областиин 50 жэлые угтуулан уран бэлигтэнэй эмхидхэһэн һайндэрэй фоторепортаж суута бүд нэхэгшэ Социалис Ажалай Герой Елена Арнаполинагай портрет дээр нээгдэнэ. Биробиджанай оймһо нэхэлгын фабрикын эрхим хүдэлмэришэн үдэрэй хоёр нормо дүүргэдэг солотон. «Арбан жэлэй түсэбые табан жэлдэ дүүргэе» гэһэн үүсхэл тэрэ гаргаһан юм. Хабаровска хизаарай предприятинуудта энэ үүсхэлынь үргэнөөр дэмжэгдээ һэн.

Арнаполинагай нютагайхидай — Социалис Ажалай Герой машинист В. Врублевскиин, СССР-эй Верховно Соведэй депутат кукуруза ургуулагша Н. Любинай фотопортредүүд эндэ баһал бии. Автономито областиин социальна болон экономическа хүгжэлтын амжалтануудтай тэдэнэй намтарнууд таһаршагүй холбоотой юм.

Биробиджан.

«НОГООН ДАЛАЙ» ДОЛГИЛХО

Усть-Ордын буряадай автономито округой газар дай…

АБАН ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН 1983 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ СССР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛhЭЭ

сад программануудай даабаринуудые бэелүүлхэ хүдэлмэри үргэжэлүүлэгдэhэн байха юм.

Промышленна үйлэдбэридэ автомат оньhо нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин эгээл таарамжатай hайн түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээхэ, бүтээгдэhэн машина, түхеэрэлгэнүүдэй техническэ хэмжээе, шанарыень дээшэлүүлхэ, үргэлгын-транспортна ба складай хүдэлмэриие оньhожоруулха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Ашаг үрэ ехэтэй технологическа хэдэн процесс нэбтэрүүлэгдээ, микропроцессорнүүд, робототехникэ хэрэглэлгэ үргэдхэгдөө. 3,7 мянган түхэлэй шэнэ промышленна продукци үйлэдбэрижэ эхилбэ.

Тоолон тодорхойлолтын техникын хэрэгсэлнүүдые, программна жолоодолготой ба «болбосоруулгын түб» гэhэн түхэлэй металл отолдог станогуудые, промышленна, рободуудые, бүри hайн технико-экономическа шэнжэтэй машина, түхеэрэлгэнүүдые бүтээлгэ эрид дээшэлүүлэгдэhэн байна.

Атомна электростанцинуудта электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, дизельнэ двигательнүүдтэй автомобильнуудые, хүсэтэ тракторнуудые бүтээлгэ, булад хайлуулга, арьбалалта ехэтэй металлопродукци, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гаргалга дээшэлүүлэгдээ.

Ехэ продукци абаха арга олгоhон газар тарялан элдүүрилгын зональна гуримууд, индустриальна технологи, газар элдүүрилгын ашаг үрэ ехэтэй арга хүдөө ажахыда нэбтэрүүлэгдэhэн байха юм. Хүдөө ажахын материально-техническэ бааза бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхэлэй машина, түхеэрэлгэнүүдээр нэмээгдээ, үрэ ехэтэй үтэгжүүлгэнүүд, хорото химикадууд хэрэглэгдэдэг болоо.

1983 ондо орооhон болгогдохо кукуруза ба соягай тарилгын талмайн 60 процент, саахарай свеклын хахад шухуу хубинь, наран сэсэгэй талмайн дүрбэнэй нэгэ хубинь гар ажал хэрэглэнгүй, индустриальна технологёор элдүүрилэгдэhэн байна.

Барилга дээрэ хүдэлмэриин түрүү онол аргануud хүгжөөгдөө. Үргэлжэ ханатай барилга нилээд үргэдхэгдөө. Промышленна объектнүүдэй барилгын болзорые хороохо арга олгоhон түрүү зүйлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой.

1982 онойхитой жэшэбэл, транспорт дээрэ электрижүүлэгдэhэн түмэр замай утань 1,1 мянган километрээр үргэдхэгдэжэ, 47 мянга шахуу километр болобо; контейнернүүдээр ашаа зөөлгэ ехэдхэгдэбэ.

Далайн ба гол мүрэнэй флот Эсэгэ ороной үйлэдбэриин ехэ ашаа тээхэ тусхай шэглэлтэй шэнэ суднануудаар нэмээгдээ.

Гэбэшье эрдэм, техникэ болон эрдэм-техникын программануудые хүгжөөлгын түсэбэй зарим даабаринууд дүүргэгдээгүй.

Продукци худалдаха жэлэй түсэб 101 процентээр дүүргэгдээ. Промышленна бүхы министерствэнүүд болон союзна республиканууд түсэбөө дүүргэhэн байна.

1982 онойхитой сасуулхада, промышленна продукциин ниитэ хэмжээн түсэбэй ёhоор 3,2 процентээр нэмэхэ байhан hаа, 4 процентээр дээшэлээ. Тэрэ энэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй дундуур хэмжээнhээ 1,3 дахин дээшээ байна.

Бүхы промышленностьда орходоо, машина бүтээлгэдэ, металл болбосоруулгада, газай, химическэ ба нефтехимическэ, эдеэ хоолон промышленностьда бүри үндэр ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Хэрэглэмжын зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ («Б» бүлэгэй продукци) хурдан түргэнөөр дээшэлүүлэгдээ.

Баруун Сибиринн, Канско-Ачинска, Урда Яхадай, Павлодар-Экибастузска ба Курска суранзата аномалиин зоньын территориально-үйлэдбэриин комплекснууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэбэ.

Түсэбэй ёhоор 2,9 процентын орондо ажалай бүтээсэ 3,5 процентээр ургаа. Энээнэй ашаар продукциин ургалтын 88 процент абтаба. Нүүрhэнэй ба Хүнгэн промышленностиин министерствэнүүдhээ бэшэ бүхы министерствэнүүд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэhэн байха юм.

Бүхы промышленностьда, олонхи министерствэнүүдтэ ажалай бүтээсын ургалта дундуур салин хүлhэнэй дээшэлгэhээ үлүү байгаа. Эдэ дүнгүүдэй харилсаан hайжаржа, жэлэй түсэбөөр хараалагдаhанда дүтэрхы болоо.

Эсэсэй үрэ дүнгүүдээр түлбэри түлэлгэтэй ниитэ нэгэн нарядаар хүдэлдэг бригаданууд улам үргэнөөр хүгжөөгдөө. Бригаданудай бүхы хүдэлмэришэдэй гурбанай хоёр шахуу хубинь иимэ аргаар ажаллана.

Продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, ашаг олзыень дээшэлүүлхэ даабаринууд дүүргэгдээ. Өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулhанай ашаар 1,7 миллиард түхэригэй алмалта арьбалалта хэгдэбэ.

Үйлэдбэриин технико-экономическа дүнгүүд, продукциин шанар hайжарhан байна. Ниитэ хэмжээндэ эрхим шанартай продукциин хубита 15,7 процент болоно.

Гол зүйлэй продукцинууд үйлэдбэрилэгдөө гэбэл: электрын элшэ хүсэн — 1416 миллиард киловатт-час; нефть (газай конденсадые оруулалсан) — 616 миллион тонно; газ — 536 миллиард кубометр; нүүрhэн — 716 миллион тонно; булад — 153 миллион тонно; хабтайллгагдамал хара металлнууд — 107 миллион тонно, түмэрэй руда — 245 миллион тонно; минеральна үтэгжүүлгэнүүд (шэмэтэ бодосой 100 процентдэ оруулхада) — 29,7 миллион тонно; ургамалнуудые хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүд (условно единицээр) — 557 мянган тонно; синтетическэ дабирхай болон пластмассанууд — 4,4 миллион тонно; химическэ утапан — 1,4 миллион тонно; металл отолдог станогууд — 2194 миллион түхэригэй, тэрэ тоодо программна жолоодолготой — 602 миллион түхэригэй; программна жолоодолготой автомат манипуляторнууд (промышленна рободууд) — 10,7 мянган; приборнуудай, автомат хэрэгсэлнүүдэй ба тэдэнэй запасной частьнууд — 4,3 миллиард түхэригэй; тоолон тодорхойлолгын техникын хэрэгсэлнүүд ба тэдэнэй запасной частьнууд — 3,3 миллиард түхэригэй; хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин технологическа түхеэрэлгэнүүд ба тэдэнэй запасной частьнууд — 1,5 миллиард түхэригэй.

Бүхы түхэлэй бүдүүд — 11,4 миллиард дүрбэлжэн метр; оёмол зүйлнүүд — 24,2 миллиард түхэригэй: арhан гутал — 745 миллион паар; мяхан 16,0 миллион тонно; колбасагай зүйлнүүд — 3,2 миллион тонно; загаhаар буйлуулагдаhан эдеэ хоолой зүйлнүүд, тэрэ тоодо загаhанай консервэнүүд — 6,7 миллиард түхэригэй; малай тоhон — 1,5 миллион тонно; сагаан эдеэн — 27,8 миллион тонно; сай — 237 мянган тонно; консервэнүүд — 17,1 миллиард баанха; телевизорнүүд — 8,6 миллион; тэрэ тоодо үнгэтэ — 3,4 миллион; хүнгэн автомобильнууд — 1,3 миллион; мотоциклнууд ба мотороллернууд — 1,1 миллион; 7,1 миллиард түхэригэй мебель үйлэдбэрилэгдэhэн байна.

Газ, хэдэ хэдэн үнгэтэ металлнуудые, ургамалнуудые хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүдые, приборнуудые, автомат хэрэгсэлнүүдые, тоолон тодорхойлолгын техникэ, металл отолдог станогуудые, экскаваторнуудые, газетын саарhа болон бусад зарим түхэлэй продукци үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Арадай хэрэглэмжын олонхи эд бараа, эдлэл хэрэгсэлнүүд сагаан эдеэ, малай тоhо, кондитерска зүйлнүүдые, загаhаар буйлуулагдаhан эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ, оёмол зүйлнүүдые, мебель, часуудые, киноаппаратуранууды, шаажан-шабар амhартануудые, телевизорнүүдые, хүнгэн автомобильнуудые бүтээн гаргаха түсэб дүүргэгдэhэн байха юм.

Тэхэ зуура нүүрhэ малтаха, булад хайлуулха, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, синтетическэ дабирхай ба пластмассануудые, турбинануудые, переменнэ тогой э л е к т р о двигательнүүдые, ашаанай вагонуудые, модо, нэхэмэл гадар хубсаhа, ургамалай тоhо, консервэнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй.

Баталагдан абтаhан договорнуудтан, нарядуудтай зохилдуулан продукци үйлэдбэрилхэ, эльгээхэ түсэбэй дүүргэлтэ зарим тэды hайжаруулагдаhан байна.

Машина бүтээлгын министерствэнүүдтэ металл болбосоруулдаг түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриие хэдэн халаанда хүдэлгэхэ ушарай зарим тэды hайжарбашье, 1982 онойхитой жэшэбэл, энэ талаар түсэбтэ даабаринууд дүүргэгдэбэгүй. Зарим үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, нөөсэлгэнүүдэй талаар түсэбүүдээ дүүргээгүй, бии байгаа хүсэнүүдые хангалтагүйгөөр хэрэглээ, продукци үйлэдбэрилгые проектээр хараалагдаhан хэмжээндэнь хүргэхэ болзор туйлагдаагүй, хүн зоной мүртэй хэрэглэдэггүй эд бараа гаргаhан байха юм.

Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөhэн, тэрэ тоодо таряа, саахарай свекло, лен-долгунец, хартаабха, мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилhэн байна.

Гүрэндэ ороoho таряа худалдаха түсэбөө сэхэн союзна республиканууд, АССР-нүүд, хизаарнууд болон областьнууд ажаhуунууд дүүргээ. Гүрэнэй ороhо таранай нөөсэнүүдтэ ороной хилээмэй продуктнуудаар хүн зониие хилээмээр болон гүйсэд хангажа шадаха байна.

9,2 миллион тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок үйлэдбэрилэгдөө. Тэрэниие худалдаха түсэбөө Узбекэй ССР, Туркмениин ССР, Азербайджанай ССР дүүргэв.

82 миллион тонно саахарай (фабрична) свекло, 83 миллион тонно хартаабха, 29 миллион тонно овощ болон газар таряалангай бусад ехэ продукци хурагдаа. Малай ажалые үбэлжээлгын үедэ hайнаар хангаха арга олгоhон тэжээл бүри ехээр бэлэдхэгдэбэ. 1984 оной ургаса болохо намарай тарилга 40 миллион гектар талмай дээрэ хэгдэбэ, 111 миллион гектар газарта намарай паар хахалагдаа. Колхоз болон совхозууд гол түлэб хабарай тарилгын үрэhэ хүрэхээр хангалганхай, тэрэнэй сэхэн хубинь тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй. Машина болон тракторнуудые хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлэдхэлгэ ябуулагдажа байна.

Мал ажалда элбэ бодо амжалтанууд туйлагдаа.

Адууhа малай ашаг шэмэ ехэ болоо. Промышленна, барилгын болон бусад предприяти, организацинуудай хамhабарини ажахынуудта тэрэшээхэ хүн зоной хубиин хамhабарини ажахынуудта хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ улам ургаа.

Мал болон шубуудые (амидан шэгнүүрээр) гүрэндэ худалдалга, 1982 онойхитой сасуулбал, 9 процентээр, үндэгэ ба hөөhэ — 4 процентээр ургаа. Мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө.

Колхозууд болон совхозуудай экономико улам бэхижээ. Тиигээжэ тэдэнэй ашаг олзо 1983 ондо 17 миллиард түхэриг шахуу болоо, сэбэр олзотой ажахынуудай тоо нилээд олошороо.

Туйлагдаhан амжалтануудай хажуугаар зарим колхоз болон совхоздо газар таряалангай, мал ажалай зарим продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй, үйлэдбэриин ургалтын нөөсэнүүдые гүйсэд хэрэглэжэ шадагүй, техникэ миин байлгаха, hааяанай ашаглалта газар ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэхэ, хүдөө ажахын продукци гээлтэ хорлолтодо оруулха, ашаа үрэ багатай гаргашануудые хэхэ ушарнууд гаргагдаар байгаа гэнэ.

Хүдөө ажахыда 372 мянган трактор, ороhо таряа болон кукуруза хурааха олон тоото комбайнууд, хлопок суглуулха машинанууд, пресс-подборщигууд, газар уhалха машина болон түхеэрэлгэнүүд, косилканууд, үбhэ хэршэхэ машинанууд болон бусад олон техникэ үгтэhэн байха юм.

23 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ (уржалда болосуудай 100 процентээр тоолоходо) гэхэ гү, али 1982 онойхиhоо 2,8 миллион тонноор ехэ, 675 мянган тонно тэжээлэй 65 мянган тонно химическэ нэмэлтэнүүд гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо ехээр үгтэhэн байха юм.

Зарим түхэлэй техникэ, минеральна үтэгжүүлгэ болон тэжээлэй химическэ нэмэлтэнүүдые эльгээхэ түсэб дүүргэгдээ.

Агропромышленна комплексдо, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдээр хүдөө ажахые хангадаг hалбаринуудые оруулаhан, капитальна hомололгонуудые үгэлгэ, 1982 онойхитой сасуулхада, 5 процентээр ехэ болоно, 48 миллиардhаа үлүү түхэриг, тэрэ тоодо хүдөө ажахыда — 40 миллиард түхэриг болоhон байна.

Хүтэлбэрилгын байгуулалжа нарижуулан hайжаруулагдаа, колхоз болон совхозуудай, агропромышленна комплексын предприятинуудай холбоонууд бэхижээ, ажалай эмхидхэлэй ба түлбэриин хамтын (бригадна) аргануud нэбтэрүүлэгдээ. Ороной доторнай хаа хаанагүй районно, областной, хизаарай, республиканска (АССР) агропромышленна нэгэдэлнүүд байгуулагдажа, ажаллажа эхилээ.

1983 ондо транспортын хүдэлмэри зарим тэды hайжараа. Бүхы түхэлэй ашаанай эрьесэ 7,5 триллион тонно-километртэ хүрэжэ, 1982 онойхитой жэшэхэдэ, 4,8 процентээр ехэ болоо. Пассажирнуудые зөөлгын эрьесэ 971 миллиард пассажиро-километртэ хүрэжэ, 2,1 процентээр ургаа. Эдэ дүнгүүдэй талаар түсэбтэ даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Түмэр замай транспорт ашаа шэрэхэ ниитэ хэмжээнэйнгээ талаар түсэбөө, мүн шухала ашаануудай ехэнхиие зөөхэ, ашаанай эрьесын, пассажирнуудай эрьесын, ашаа зөөлгэ дээрэ худалдаг хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ шадаа. Ашаанай эрьесын ургалтань ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар туйлагдаа. Ашаа шэрэдэг түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэлгын гол үрэ дүнгүүд hайжараа.

Уhан далайн транспортоор гадаада гүрэнүүдтэ, орон дотороо, мүн тэрэшэлэн контейнернүүдээр ашаа зөөхэ түсэбүүд дүүргэгдэhэн байна. Гол мүрэнэй транспорт ашаа зөөхэ ба ашаанай эрьесэ хангаха даабаринуудаа дүүргээ.

Автомобильна транспорт пассажирнуудые зөөхэ, пассажирнуудай эрьесэ хангаха, тэрэшэлэн хүнгэн таксинуудаар хүн зониие түлбэритэйгөөр зөөхэ түсэбөө дүүргэhэн байна.

Нефть болон нефтиин продуктнуудые соргоор ябуулха транспорт нефть болон нефтиин продуктнуудые дамжуулха ба ашаанай эрьесэ хангаха түсэбтэ даабаряа дүүргээ.

Мингазпромой газопроводуудаар товарна газ ябуулха түсэб дүүргэгдэжэ, тэрэнэй ниитэ хэмжээн нэгэ жэл соо 26 миллиард кубометр шахуугаар ехэ болоо.

Агаарай транспорт пассажирнуудые зөөхэ, пассажирнуудай эрьесэ хангаха, агаараар зөөлгын ба арадай ажахын hалбаринуудые хангаха хүдэлмэриин ниитэ хэмжээнэй талаар түсэбүүдэ үлүүлэн дүүргээ. 109 миллион хүн зөөгдөө.

Транспортын зарим түхэлнүүдтэ ашаа шэрэдэг составуудай арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдээгүй, ашаа тээлгын ба буулгалгын үедэ миин байлгалга, таарамжагүйгөөр, урда урдаhаа ашаа зөөлгэ нилээд ехэ байгаа.

Хэлхээ холбооной предприятинууд продукци гаргаха түсэбөө дүүргэжэ, тэрэнээ 5 процентээр ехэ болгоhон байна. Хэлхээ, холбооной хэрэгсэлнүүдые хүгжөөхэ гол даабаринууд дүүргэгдээ.

1983 ондо гүрэнэй промышленна шэнэ 200 шахуу предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа. Хүдэлжэ байгаа предприятинуудта hэльбэн шэнэлэлгын ба техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлгын хүдэлмэри үргэн хэмжээтэйгээр ябуулагдаа. Олон тоото байрын гэрнүүд, hургуулинууд, больницанууд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд болон социально-соёлой хэрэглэмжын бусад объектнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Мүн худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой болон хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинууд ашаглагдаа.

Электроэнергетикэдэ 10 миллион киловатт элшэ гаргаха хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Нүүрhэнэй промышленностиин 17 миллион тонно шулуу нүүрhэ абаха хүсэнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Хара металлургида түмэрэй руда абаха томо хүсэнүүд хүдэлжэ эхилээ, прокат, булад, соргонууд болон кокс үйлэдбэрилхэ хүсэнүүд улам ехэ болгогдоо.

Нефть шанаржуулгын ба нефтехимическэ промышленностьда, үнгэтэ металлургида хүдэлжэ байгаа хэдэ хэдэн предприятинууд дээрэ шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Бусадшье hалбаринуудай хүсэ шадал ехэ болгогдоо.

Арадай ажахыда бүхы газарнуудhаа үгтэдэг капитальна hомололгонууд 150 миллиард түхэригhөө дээшэ болоhон байна. Тогтоогдоhон номартивhаа үлүү, дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээн бага болоо.

Ажахын тоосооной бригадна онол арга хүгжөөгдөө. Мүнөө энэ аргаар бригаданудай 45 процентhээ үлүүнь хүдэлжэ байнхай. Хэhэн ажалаа эхинhээнь эсэс хүрэтэр дүүргэхэ, таhалгаряагүйгөөр ажаллаха бригадна подряд нэбтэрүүлэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта, ашаглалгада оруулагдаха объектнүүд дээрэ капитальна hомололгонууд болон материальна нөөсэнүүдые хэрэгтэй хэмжээгээр гүлидхаха ябадал туйлагдаагүй. Гол фондиуудые ба үйлэдбэриин зарим хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха түсэбүүд дүүргэгдээгүй байха юм. Барилгын зарим эмхинүүд барилгын товарна продукци гаргаха, подрядна хүдэлмэри хэхэ түсэбүүдээ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, сэбэр олзо абаха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэн доошолуулха даабаринуудаа дүүргэжэ шадаагүй, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэтэй жэшэхэдэ, дунда зэргын салин хүлhэнэй ургалтань бүлюу түргэнөөр дээшэлhэн байха юм.

1983 ондо социальна хүгжэлтын ба арадай hуудал байдал hайжаруулгын хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Арадай ажахын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай hарын дунда зэргын салин хүлhэн 182 түхэриг болоо. Харин 1982 ондо 177,3 түхэриг байhан юм. Колхозчигуудай ажалай hарын дунда зэргын түлбэри 129 түхэригhөө 138 түхэриг хүрэтэр ургаа.

Хэрэглэмжын ниитын фондиуудhаа хүн зон 134,5 миллиард түхэригэй түлбэри оолон хүнгэлэлтэнүүдые абаа гэхэ гү, али 1982 онойхиhоо тэрэнь 5,9 миллиард түхэригөөр ехэ болоно. Эдэ түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүдые хараадаа абабал, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай hарын салин хүлhэн 247 түхэригhөө 254 түхэриг хүрэтэр ехэ болоhон байха рм.

Үхибүүдтэй гэр бүлэнүүдтэ гүрэнэй туhаламжа үргэдхэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай бүхы hурагшад түлөөhэгүй учебнигүүдээр хангагдадаг болоо.

Гүрэнэй дотоодын урьhаламжын облигациин мүнгэн түлэгдэдэг байгаа. Нөөсэлэлгын кассануудта хадаглагдадаг мүнгэнэйнгөө хэмжээе ажалшад 12 миллиард түхэригhөө үлүүгээр ехэ болгоо.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай розничо эрьесэ 305,7 миллиард түхэриг болоо гэхэ гү, али 1982 онойхитой сасуулхада, жэшээлэгдэдэг сэнгээр 8 миллиард түхэригөөр ургаhан байна. Жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй.

Эд бараанай эрьесын ехэ болоно байбашье, эдеэ хоолой болон промышленна зарим эд бараанай талаар хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэ үшөөл гүйсэд дүүргэнээр хангагдажа шадагдаагүй.

Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн, 1982 онойхитой жэшэбэл, 6 процентээр, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта — 6,9 процентээр ургаhан байна. Гэбэшье түсэб дүүргэгдээгүй.

Бүхы газарнуудhаа hомологдодог мүнгэ зөөриин ашаар 110 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай, болбосон түхэлтэй 2 миллион шэнэ байранууд баригдаа. Түсэб дүүргэгдээ. 10 миллионhоо дээшэ хүн гэр байрынгаа байдалые hайжаруулаа.

Гэхэтэй хамта байрын гэрнүүд болон социально-соёлой хэрэглэмжын объектнүүдые бариха түсэбөө зарим министерствэнүүд болон албан зургаанууд дүүргэжэ шадаагүй.

hуурин тосхонууд болбосон түхэлтэй болгогдоо. Байгаали сахин хамгаалха талаар хараалагдаhан программа бэелүүлэгдээ.

Арадай гэгээрэл ба соёл культура саашадаа улам хүгжөөгдөө. 1983 ондо арадай ажахыда 2,1 миллион мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо тусхай дунда эрдэмтэй 1,3 миллион мэргэжэлтэд эльгээгдэhэн байна.

Техническэ мэргэжэлэй hургуулинууд жэл соо мэргэжэл түгэс 2,6 миллион залуу хүдэлмэришэдые бэлдэжэ гаргаа. Тэдээндэ hурахаар 3 миллион шахуу хүн, тэрэ тоодо техническэ мэргэжэлэй дунда училищинуудта — 900 мянга шахуу хүн абтаа.

Медицинскэ хангалга олон хүн зоной эмхитэйгээр амаралга үргэдэhэн байна. Бүхы мэргэжэлэй врачнуудай тоо 32 мянгаар олошоржо, мүнөө 1100 мянган хүн болоhон байна.

Олониитын физическэ культура болон спортые саашадань хүгжөөхэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэhэн байна.

Советскэ Союзай хүн зоной тоо 1984 оной январиин 1-дэ 273,8 миллион хүн болоо.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые нэгэн дуугаар hайшаан дэмжэhэн ороной ажалша коллективүүд 1984 оной түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, ажалай бүтээсэ түсэбhөө гадуур 1 процентээр дээшэлүүлхын ба продукциин өөрынь үнэ сэн 0,5 процентээр доошонь болгохын түлөө үргэн ехэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ байнхай.

(ТАСС).

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАhАА

ЛАНКАГАЙ КОМПАРТИИН СЪЕЗД

...Шри Ланка- ...партиин ээл- ...эзд январиин ...гдэбэ. 600 га- ...рэнэй хүдэл- ...ана.

...ЦК-гай Гене- ...рь К. П. Силь- ...тоосоото элид- ...лхэй дээрэ ам- ...ргтоогдохо гээ- ...ерна дайн hү- ...гэгдэхэ гү гэ- ...мүнөө хүн тү- ...табигдажа бай- ...бэ. Энэ хадаа ... шиидхэхэ гол ...но. Советскэ ...бусад социалис ...ороо зүришэл- ...hэдэдэг Рей- ...най полити- ...рид буруушаа- ...эрэгүүдэй Гренадада зэрлиг мүүхайгаар добтолhыень, Ливанда тэдэнэй үүдхэжэ байhан сэрэгэй харата ябуулгануудые, Түбэй Америкын оронуудтахи, Афганистандахи, мүн бусад оронуудтахи контрреволюционно хүсэнүүдтэ сэрэгэй туhаламжа үзүүлжэ байhыень К. П. Сильва эрид шүүмжэлhэн байна.

«Першинг-2» болон далита ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолгоэб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдал хангахын, тохёолдоhон оршон байдалда өөhэдынгөө аюулгүй байдалые сахин хамгаалхын тула Советскэ Союзай ба Варшавска Договорто хабаададаг бусад гүрэнүүдэй абаhан харюугай хэмжээнүүдые Шри Ланкагай коммунистнууд hайн ойлгоно, бүримүhэн дэмжэнэ гэжэ К. П. Сильва тэмдэглээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой найруулhан бүтэмжэтэй hайн, бэелүүлэгдэмэ совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые Ланкагай коммунистнууд гүйсэд hайшаана гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

• • •

КОЛОМБО, январиин 28. Эндэ Шри Ланкагай Коммунис партиин XII съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ. Съездын делегадууд КПШЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь К. П. Сильвын хэhэн партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Партиин түрүүлэгшын орлогшо Питер Кейнеман үгэ хэлэхэдээ, Рейганэй захиргаанай ябуулдаг дайн сэрэгэй политикые, урдань үзэгдөөгүй ехэ буу зэбсэг бэлдэлгые эрид шүүмжэлээ. Өөрынгөө хархис политикада Шри Ланка гүрэниие хабаадуулха, Индиин океанда hүйдхэлтэ ябадал эрхилхэ зорилготойгоор ороной газар дээрэ сэрэгүүдээ байлгаха гэhэн США-гай hэдэлгэнүүдые элишэлэн харуулаа.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад партиин ябуулдаг дотоодын болон гадаадын политикын гол шэглэлнүүдые hайшаажа, совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые эрид шууд дэмжэжэ байhанаа мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ПНР-эй СЕЙМЭЙ СЕССИ

ВАРШАВА. ПНР-эй Сеймэй ээлжээтэ сесси эндэ болобо. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский болон республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан байна.

Арадай Соведүүдэй hунгалта тухай, Сеймэй этигэмжэ түлөөлэлгын болзорые hунааха тухай дүримүүдэй проектнүүдые депутадууд зүбшэн хэлсэбэ. Социалис демократиин гол ёhонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө арадай Соведүүдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ болохоёо байгаа hунгалтын шухалын шухала зорилго мүн гэжэ тэмдэглэгдээ.

Хэдэн хуулиин проектнүүдые, тэрэ тоодо хэблэл тухай хуулиие Сейм батална.

ТҮХЕЭРЭЛГЭ ТУРШАБА

НЬЮ-ЙОРК. Хэмэл ододые унагааха зорилготой АСАТ гэжэ түхеэрэлгые Холбоото Штадууд туршаба. Энэнь буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээхэ гэhэн Рейганэй захиргаанай түрүүшын бодото алхам болобо. Тэрэниие американ эрдэмтэд эрид буруушаана. Энэ ушар буу зэбсэгүүдые хинаха хэрэгые буруу hүргэхэ байна.

· Хэмэл ододые унагааха зорилготой АСАТ гэжэ түхеэрэлгые туршалга буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхые США-гай эрмэлзэжэ байhыень элирхэйлэн харуулна.

РЕЙТЕР АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

ЛОНДОН. Рейтер агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Кампучиин эгээл заха холын районуудай нэгэндэ нюусаар ерээд байhан кхмерскэ хархис хүсэнүүдэй удамаршан принц Н. Сианук тэрээндэ «үнэмшэлгын грамотануудые» барюулhан Югославиин ба Египедэй элшэн сайдуудтай тэндэ уулзаа юм ха.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

...ликобританиин ...р М. Тэтчер ...гээр Италиин ...ерэбэ. Римдэ ...эдоо тэрэ Ита- ...нүүдэй Сове- ...шэ Б. Кракси- ...ахин уулзажа, ...йна. Гадаадын ...бороныш, хүдөө ...усад министрнүүдэй итало-английн хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Нютагай хэблэлэй зааhанай ёhоор, зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаан, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал, «юрэнхы дэлгүүрэй» олон тоото асуудалнууд, мүн сэрэгэй политикын асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Американ захиргаанай ээрхэг түримхэй милитарис хараа шэглэлые Великобритани болон Италиин эгээл эдэбхитэйгээр дэмжэдэг байhаниинь мэдээжэ. Американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые газар дээрээ тараан тодхуулжа эхилхэдээ, Баруун Европын эдэ оронууд НАТО-гай соведэй сессиин «хоёролжон» шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлжэ захалhан байна.

ГАНА. Ороной ниислэл Аккрадахи совет номой магазинда хүн зон хододоо олон байдаг. «Марксизм-ленинизмын классигуудай номуудые, саг үргэлжэ гарадаг совет хэблэлые, ород болон совет уран зохёолшодой, тэрэ тоодо Л. Толстойн, Ф. Достоевскиин, А. Пушкинай, А. Чеховэй, А. Толстойн, М. Шолоховой, Ю. Бондаревой зохёолнуудые хүн зон илангаяа дуратайгаар худалдан абана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ совет хүнүүдэй харуулhан баатаршалга тухай үхибүүдтэ, эдиршүүлдэ зорюулагдаhан номуудаар, онтохонуудаар эдир уншагшад ехэтэ hонирхоно»,— гэжэ магазинай директор Фрэнсис Мэну хэлэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Ленинэй зохёолнуудай стендын дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

А. П. ГАЙДАРАЙ ТҮРЭҺӨӨР 80 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ҺҮҮЛШЫНЬ БАЙЛДААН

ЭСЭГЭ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран, отставкын капитан Сергей Федотович Абрамов Харьков хотын 132-дохи дунда һургуулиин А. Гайдарай нэрэмжэтэ пионерскэ отрядай хүндэтэ гэшүүн болгогдонхой юм. 1941 оной намарай хүндэ үедэ Аркадий Петрович Гайдартай хамта тэрэ дайнда хабаадаһан байха.

...Зал соо шэмээгүй. Ветеранай үгые үхибүүд тон анхаралтайгаар шагнана. Тэрэ үеын хатуу саг тухай, дуратай уран зохёолшынь шэн габьяа тухай тэрэ хөөрэнэ бшуу.

— 1941 оной сентябриин 19-дэ Борисполь шадараи Семёновско ой соо Аркадий Петровичтой би анха түрүүшынхиеэ уулзаа һэм,— гэжэ Сергей Федотович дурдан хөөрэнэ, — 11 сапёртой хамта би хүреэлэлгэһээ гаража, ябааб. Ойн захада бидэ гурбан боецтэй, шинель үмдэһэн нэгэ эрэ хүнтэй уулзабабди. Шинель үмдэһэн энэ хүн Аркадий Петрович байһан байгаа. Саашадаа хамта ябаха гэлсэбэбди.

Гитлеровецүүд ойе гүйсэд хүреэлэнхэй, илангаяа зүүн-хойто зүг руу гараһан харгынууд шангаар харууһалагдажа байгаа.

— Урагшаа ябаха ёһотойбди,— гэжэ Гайдар баталан хэлэбэ. —Хүреэлэлгэһээ гараһан хүнүүд талын дундуур ябажа, өөһэдынхид тээшээ ошохо юм гэжэ фашистнууд тухайлхагүй.

Фашистнуудай тодоод байһые тойрожо гаража шадабагүйбди. Намаг соогуур гаража үрдеэгүй ябахадамнай, пулемёдоор буудажа захалба.

— Зүүн гар тээшээ һагад ябая, харанхы соогуур ходоро гаража шадаха байхабди,— гэжэ Гайдар дурадхаба.

Намаг арадамнай үлэбэ. Гитлеровецүүд балай харагданагүй.

— Яһала бараг гарасалдаба бэшэ гүбди,— гэжэ би Гайдарта шэбэнэбэб.

— Бү яарагты. Урдамнай бишыхан үндэрхэн байха. Тэрээн дээрэ дайсан хороод байгаа аалам.

Гайдар зүб хэлэһэн байгаа. Тэрэнэй бүлэгэй үндэртэ хүрөөдүй ябахадань, урдаһаань галаар угтаба. Гэбэшье гитлеровецүүд хажуу талануудтухайдаа мартаһан байгаа. Тиигэжэ бидэ энэ байлдаанда бараг гарасалдаа һэмди.

Хоёр сүүдхэ соо бидэ 60 модо ябажа, мүрдэһэн дайсадһаа таһараа бэлэйбди.

— Лейтенант, тэмсэжэ эхилхээр болоолди,— гэжэ Аркадий Петрович намда хэлэбэ. — Бидэ түрэл дайдадаа ябана ха юмбибди.

Бишыхан горхоной хажууда Киев— Золотоношо гэһэн шоссе дээрэ дайсадые тодохо газар шэлэбэбди. Хүүргын ойро дайсадые хүлеэхэ гэлсэбэбди. Горхоной саана кювет соо Аркадий Гайдар гар пулемёдтой хэбтэбэ. Тэрэнь харгын годирхой дээрэ байгаа. Тэрээндэ туһалхыень лейтенант Ткачёв, улаан армеец Белоконь гэгшэдые эльгээбэб.

Һүниин хоёр сагта олон гэгшын галхануудхолоһоо харагдаба. Би Гайдарта мүлхижэ ошобоб.

— Яаха гээшэбибди, Аркадий Петрович? Дан томо «загаһан» хэбэртэй. Диилэхэ гүбди?

— Диилэхэбди,—гээд Гайдар энеэбхилбэ.— Танкнуудай байгаа һаа, табихабди. Хэрбээ ябаган сэрэгшэдые һуулгаһан машинанууд һаань, заатагүй добтолхобди.

Түрүүлжэ ябаһан хүнгэн автомобилиин хүүргэ дээрэ ябахалаар, Гайдарай пулемет галаар «дуугаржа» эхилбэ. Машина эрьелдээд зогсохотойгоо адли, хойноһоонь ябаһан ашаанай машинада дайруулжа хүмэреэ һэн. Хүүргэ дээрэхи харгы дээрэ дарасалдаан, дабхасалдаан болошобо. 10 минутын туршада бидэ мэргэн гэдэгээр буудаад, шатажа байһан машинануудые харгы дээрэ орхижо, ооһэдоо холо болоо һэмди.

Гурбан үдэрэй үнгэрһэн хойно, баһа бэеэ нюуһан дайсад дээрэ орожо сэрэбэбди. Тэрэ ушар модо хюрөөдэдэг заводой ойро болоо һэн.

...Аркадий Гайдарай һүүлшын байлдаан тухай хөөрэхэ гээшэ ветеранда бэрхэтэй. Адли бэшэ хүсэнүүд уулзаһан байгаа ха юм даа. Манай социалис Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, амгалан байдалай түлөө уран зохёолшо ами наһаяа үгөө. 1942 оной тэн багта партизанска отрядһаа Москва руу А. П. Гайдарай бүлэдэ богонихон бэшэг ерэһэн байгаа. Аркадий Петровичой ямар эрэлхэгээр дайлалдаһан тухай, нэгэ байлдаанда баатарай үхэлөөр унаһан тухай тэрэ бэшэг соо хэлэгдэһэн юм.

Л. ЗАМЯТИН,
ТАСС-ай корр.
Харьков хото.

Е Х Э ГАБЬЯА

Нютагайнгаа хүн, партиин, дайнай ба ажалай ветеран Николай Федорович Суворовой намтараар омогорходогби. Кабанскын районой Степной Дворец һууринда Байгал далайда дүтэ газарта тэрэ түрэһэн, үдэһэн байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэтэй сасуу фронт мордожо, Байгал далайн эрьедэхи нютагайнгаа сууе холуур алдаршуулһан намтартай. Запорожско гвардейскэ 82-дохи дивизиин артиллерийскэ 185-дахи полкын бүридэлдэ тэрэ дайсаниие бута сохилгын байлдаануудта хабаадаа һэн. Берлин хүрэхэ замдаа оло дахин баатаршалга гаргаһан байна. Нэгэнтэ бэшэ шархатан оборготоо, гэбэшье госпитальдо эмшэлүүлээд, дахинаа жагсаалдаа бусадаг бэлэй.

Н. Ф. Суворов сэрэгшын Алдар Солын орденуудай дүүрэн кавалер юм. Гадна үбсүүндэнь Улаан Одоной орден, арбаад медаль яларан, дайшалхы зоригыень гэршэлдэг.

Дайнай һүүлдэ Николай Федорович түрэл «Красный партизан» колхоздоо бусаа. Энэ үедэ тэрэ партиин гэшүүндэ абтанхай байгаа. 1952 ондо Н. Ф. Суворов Твороговско сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр һунгагдажа, эрхим шадабаритай эмхидхэлшэ байһанаа харуулаа һэн. 1954 ондо «Забайкалец» колхозой түрүүлэгшын тушаалда орожо, табан жэлэй туршада ажахые хүтэлбэрилөө. Удаань энэ колхозой Кабанскын совхозой бүридэлдэ оруулагдахадань, Николай Федорович совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшээр томилогдожо, энэ тушаалдаа 1966 он болотор ябаһан юм.

Коммунист Н. Ф. Суворов хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хорёод жэлдэ хүдэлхэ зуураа, оло дахин һайшаал, магтаалда хүртэһэн байна. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа һэн. Мүнөө наһанайнгаа амаралтада гаранхай.

Н. Ф. Суворовтой уулзаха бүреэ «Ветеран сэдьхэлээрээ хэзээдэшье залуу» гэһэн бодол толгойдом түрэдэг. Илангаяа КПСС-эй ЦК-да партиин ветерануудтай болоһон уулзалгын удаа Николай Федоровичой залуушуулай дунда ябуулдаг сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тухай бодомжолоо бэлэйб. Тэрэ һурагшадтай, эдиршүүлтэй уулзахадаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ совет арадай гаргаһан баатаршалга тухай һонирхолтойгоор хөөрэдэг.

Мүнөө Н. Ф. Суворовой шанда хүртэхын түлөө баскетболоор мүрысөөнүүдые үнгэргэлгэ Кабанскын райондо заншалта болонхой.

Эрэлхэг сэрэгшэ, ажалай ветеран Н. Ф. Суворовой намтарай залуушуулда ажабайдалаа зохёон байгуулхадань дэмбэрэлтэ нүлөө үзүүлдэгынь һайшаалтай.

Б. СОТНИЧ.

ЭРТЭЭНҺЭЭ БЭЛДЭХЭ

Нёдондо декабрь һарын тэнгээр үнгэргэгдэһэн республикымнай студентнэрэй барилгын отрядуудай областной XVII слет дээрэ студентнэрэй хэһэн ажал, тэдэнэрэй түйлаһан амжалтанууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай хөөрэлдөөн болоо һэн. Үнэхөөрөөшье, үнгэрэгшэ жэлдэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Теэд слет дээрэ үгэ хэлэһэн студентнэр амжалтаяа арьбадхаха арга боломжотойбди гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Түсэбэй ёһоор 470 хүнһөө бүридэхэ зонымнай 14 отряд 470 мянган түхэригэй хэлсээ колхоз, совхозуудтай болон предприятинуудтай баталһан байгаа. Элдэб эсын шалтагаануудаар комсомолой комитедүүд отрядые бүридүүлгын түсэб дүүргээгүй. Тиимэһээ 306 студент ажаллажа, 375 мянган түхэригэй хүдэлмэри бүтээгээ. Тэдэнэр гол ажалһаа гадуур ондоошье хүдэлмэри хээ. Тиихэдэ табан һургуули заһабарилагдаа, табан лагерь-спутнигуудта хүдэлхэдөө, концертнүүдые харуулжа, лекцинүүдые уншаһан байна.

Бидэнэй һайн һайхан ажал хэрэгүүд, үшөөл олон байха һэн гэжэ хэлэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, нэн түрүүн зонын отрядые бүридүүлгын түсэб дүүргэгдэнэгүй. Энэ ушарай шалтагааниие хэдэхэн үгөөр шэнжэлэлтэй. Би өөрөө арбаад жэлэй саана студент ябахадаа гурба дахин барилгын отрядай гэшүүн байһан хүм. Тэрэ үеые мүнөөнэйхитэй сасуулхада, ССО эмхидхэлэйшье талаар хүсэтэй, партиин болон совет органуудта халуунаар дэмжэгдэжэ байһан хүдэлөөн болонхой. Гэхэ-зуура энэ хүдэлөөндэ хабаатай байһандаа омогорхолой, романтикын амисхаалай доошолһониие халагламаар. Отрядай гэшүүн болохо эрхэдэ хүртэхын, мүрысөөнэй бүри эршэдэхын түлөө хүдэлөөнэй зан заншал, дүй дүршэл, түйлалта, зорилгонуудые үргэнөөр идхаха хэрэгтэй. Тиихэдэ отрядые хүтэлбэрилэгшые зүбөөр шэлэж томилхо асуудалда онсо анхарал хандуулалтай. Юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин асуудал, арсалдаа түргэн шиидхэхэ шадабаритай мастер, бригаданууд нёдондо үсөөн байгаа.

Студентнэрэй отрядуудай гомдол оруулһан предприятинууд гэхэдэ, «Бурятцелинстрой» трестын Бэшүүрэй ПМК. Хүтэлбэрилэгшэдынь студентнэрые ехэл хүлеэжэ ядажа байнабди гэжэ байжа бэлэдхэлэй үедэ хэлэһэн аад, бодото дээрээ отрядай ажал эмхидхэжэ шадаагүй. Энэл трестын Мухар-Шэбэрэй ПМК хэлсээгээр баталагдаһан ажалаа ёһоор бэлдээгүй байгаа. «Бурводстрой» трестын Загарайн ПМК студентнэрые саг соонь ажалаар хангаагүй.

Студентнэр хаанашье ажаллахадаа, нютагай залуушуулда һайн һайхан жэшээ харуулжа ябаха ёһотой. Энэ талаар ВСТИ-гэй «Фотон», «Эверест» отрядууд урдаа табигдаһан зорилгоёо бэрхээр дүүргээ. Зүгөөр «Триада», «Зодчий» отрядуудай хэрэгые нүгөө талаһаань тэмдэглэмээр. Ивалгын гидромелиоративна болон Улаан-Үдын железнодорожно техникумүүдэй комсомолой комитедүүд студентнэрэй барилгын отрядуудые бүридхэхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха ёһотой. Эдэ техникумүүдэй отрядуудай студентнэрые хараад, тэдэниие үглөөдэрэй мэргэжэлтэд гэжэ үнэншэхэнь бэрхэтэй байгаа бэлэй.

Эрхим отрядуудай дүй дүршэлые мүнөө бэлэдхэлэй үедэ анхарал ехэтэйгээр шудалха хэрэгтэй. Студентнэртэ ажал бэлдэхэ эмхи зургаануудтай хэлсээ баталхадаа нэн түрүүн бэе бэеынгээ арга боломжонуудые хараха, гэр байраар хангаха гэхэ мэтээ тодорхойгоор хөөрэлдэжэ, зохихо хэлсээ баталха шухала. Илангаяа жэлһээ жэлдэ ушардаг дутуу дундануудай үсөөн байхын тула бэе бэеэ уялгалжа, бүхы юумэеэ хэлсээн соогоо хараалхада һайн гэжэ һанагдана. Тиигээд отрядайнгаа ошохын урда хэлсээ баталһан ажахы гү, али предприятидаа ошожо, хэхэ ажалаа заалгажа, гэр байраяа тушаан абаха ёһотой.

Зунаймнай ажалай дүнгэй хахадынь бэлэдхэлэй үеһөө дулдыдана. Тиимэһээ энэ жэлэйнгээ ажалай семестрые бүри һайнаар, амжалта түгэс үнгэргээл гэжэ уряалнаб.

Г. МИЖИДДОРЖИЕВ,
БГПИ-гэй багша.

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛГЭ

АЮУЛГҮЙ БОДОТО БАЙДАЛАЙ

«Правда» газетын асуудалнуудта нүхэр Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунуудые бухы дэлхэйдэ анхарал ехэтэйгээр, хүндэтэйгөөр соностобо. Америкын «Нью-Йорк таймс» мэтэ буржуазна газетэнүүдшье харюугайнь текстые сум толилхоһоо гадна, эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхын тулада хубхай хооһон бэшэ, харин бодото үндэһэ һуури байгуулагда зорюулагдаһан айхабтар шухала документ [illegible] тэмдэглэнэ. [illegible] «Нью-Йорк таймс» газетэ ингэжэ бэшэнэ: «Совет-американ харилсаануудые найжаруулха ябадалда хүргэжэ болохо тодорхой хэдэн алхамуудые совет хүтэлбэрилэгшэ тайлбарилан харуулба. Европодохи ядерна буу зэбсэгүүд тушаа асуудалнуудта [illegible] Советскэ Союз бэлэн байна. Гэбэшье энээниие бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада Баруун Европодо «першингүүд» ба далита ракетэнүүдые тараан тодхоһоноо урда байдалда [illegible] США ба НАТО харуулха ёһотой. Ингэжэ байхада эурраа, «Ю. В. Андроповой мэдүүлгэдэ баруун оронуудай дипломадууд онсо анхарал хандуулаа» гэжэ тус газетэ нэмэжэ бэшэнэ.

Уласхоорондын байдалда тохёолдоод байһан бэрхэшээлнүүдые совет хүтэлбэрилэгшэ нюуса далдагүйгөөр сэхэ руунь хэлэнэ гээд хилын саадахи олохон тайлбаринууд дотор тэмдэглэгдэнэ. Баруун Европодо американ ракетэнүүдэй тараан тодхогдоһон дээрэһээ ядерна дайнай аюул улам ехэ болоо, гансахан сэрэгэй талаар бэшэ, мүн политическэ талаар шахардуу байдал улам шангадаа гэжэ тэрэ эли тодоор харуулһан байна. Аргентинын коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Х. Бергстайн гэгшын онсолон тэмдэглэ[illegible]

һэнэй ёһоор, «Ю. В. А[illegible] хэй дээрэ тохёолдоод [illegible] шээлтэ ба аюулта [illegible] гүнзэгы шэнжэлэл [illegible] бэедэ этигэл найдаба[illegible] хардуу байдалые [illegible] тубһатай тодорхой, онсо [illegible] дурадхал оруулаа».

Энэ хадаа нэн түрүүн гуримай ба алишье т[illegible] [illegible] үзэһэн хилын саадахи гараад байһан 1984 он[illegible]далда уласхоорондын байдалые һулаpуулха[illegible]раа боложо шадаха [illegible] Энээниие түйлахын ту[illegible] Холбоото Штадуудай [illegible] оронуудай зүгһөө хүсэл[illegible]тическэ хараа бодол[illegible] талаһаа, энэ зорилго [illegible] нөөдэрэй бодото байда[illegible] эб найрамдалай түлөө [illegible]дэй тэмсэл ехэ үүргэ [illegible]

ЯБУУЛГА ХЭХЭ У[illegible]

Дэлхэйн олонхи гүрэнүүд Вашингтоной эзэрхэн зонхилолгодо эсэргүү байһанаа мэдүүлнэ. Бүхы арадууд тэрэ зонхилгыень эрид шууд буруушаана. Олониитэ хүн зоной хабаадалгатай дайнда эсэргүү хүдэлөөн үзэгдөөгүй ехээр үргэдэн, дэлхэйн политикын хүсэ ехэтэ баримта болоно. Мүнөө асари ехэ хүсэнүүд эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бодонхой, тэдэнэй жагсаалаа үргэдхэхэ бүринь арга нүлөөнь улам ехэ болоно.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президиумэй Баруун Берлиндэ үнгэргэгдэһэн онсо сесси хадаа империализмын харата муухай түсэбүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ эб найрамдалай хүсэнүүдэй улам шангадхахаар бэлэн байһаниие элирхэйлэн харуулгын эли тодо гэршэ болобо. Тэрэнэй хүдэлмэридэ дэлхэйн 80 ороной 250 шахуу түлөөлэгшэд хабаадаһан байна. Хүдэлмэриингөө түгэсхэлдэ тэдэнэр тон шухала иимэ гурбан документ баталан абаа: «Ядерна дайнай аюулые зайсуулха» гэһэн мэдүүлгэ, дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэ уряа, бэе бэедээ этигэлтэй байлгые бэхижүүлхэ, Европодо аюулгүй байдал хангаха ба буу зэбсэг хураан абаха талаар Стокгольмдо зарлагдаһан конференцидэ хабаадагшадта эльгээгдэхэ бэшэг.

Ядерна дайнай аюулые усадхалгада зорюулагдаһан бүтэмжэтэй һайн хэлсээнүүдые баталхыень арадууд өөһэд өөһэдынгөө правительствануудһаа хүлеэжэ байна гээд дээрэ дурсагдагша документнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ. Энээнэй тулада һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа Европодо, США болон Канадада дайнда эсэргүү үргэн ехэ хүдэлөөнөөр бии болгогдоһон шэнэ арга боломжонуудые правительст[illegible]ванууд хэрэглэхэ ёһо[illegible]дууд, тодорхойлон хэл[illegible] баталха ябадал түйла[illegible] өөһэдынгөө правитель[illegible] эрилтэнүүдые табина:

Ядерна зэбсэг түрү[illegible] тэһэн уялга ядерна бу[illegible]хуулха;

ядерна, мүн юрын[illegible] бэедээ эсэргүүгээр түр[illegible] тэрэшэлэн НАТО-гай [illegible]ворто ородог оронууд[illegible]рилсаануудые дэмжэх[illegible] абан, бэе бэедээ сэрэ[illegible]гүй тухай договор ба[illegible]то дэлхэйн бүхы гүрэ[illegible] арга хангагданхай бай[illegible]

ядерна бүхы гүрэнүү[illegible] ба США хоёр нэгэн [illegible] зэбсэгүүдые бүтээн [illegible] зогсоожо. саашадаа тэ[illegible] сүүритэйгээр ба хина[illegible] усадхагдатарнь хороох[illegible]

Европын хойто зүг[illegible]канда ядерна буу зэ[illegible] байгуулха, тиигэжэ һ[illegible] по түбиие ядерна бу[illegible] сүлөөлхэ;

Европые химическэ [illegible]лөөлхэ;

Ядерна буу зэбсэг[illegible]дые бүгэдэ ниитээрэ[illegible] хорихо;

Сэрэгэй бюджеду[illegible] НАТО-гай ба Варшав[illegible]дог оронуудайхиие хор[illegible]

Эдэ эрилтэнүүд дэл[illegible]дай хүсэл эрмэлзэлдэ [illegible]шэ.

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ШЭНЭ [illegible]

Холбоото Штадууд Персидскэ тохойн районходо эзэрхэг түримхэй шэнэ бүлэглэл байгуулна. Эгээл иимэ удхатай мэдүүлгэ Пакистанай оборонын министр Али Ахмед Тальпур гэгшэ мэнэ һаяхан хэбэ. Пакистан ойрын сагта Персидскэ тохой шадарай гүрэнүүдтэй сэрэгэй бүлэглэл байгуулха үүсхэл гаргахань гэжэ Вашингтонһоо сэхэ үгтэһэн заабаряар тэрэ мэдүүлгэ хэбэ. Энэ хараа шэглэлэй түрүүшын алхам болгожо, энэ регионой нефть абадаг оронуудай мүнгэ зөөри хэрэглэн, өөрынгөө орондо американ сэрэгэй техникэ бүтээн гаргаха үйлэдбэри эмхидхэхэ гэжэ министр дурадхаһан байха юм.

Өөһэдынгөө зонхилолго доро сэрэгэй шэнэ бүлэглэл байгуулхадаа, Холбоото Штадууд нефтеэр баян энэ райондо сэрэгүүдээ саг үргэлжэ байлгахабди гэжэ бодомжолно. Урдань эгээл иимэ зорилготой Багдадска пакт гэжэ нэрлэгдэһэн эзэрхэг түримхэй сэрэгэй-политическэ СЕНТО гэдэг бүлэглэл байгуулагдаһан юм. Тиигэжэ байтараа тэрэнэй бүридэлһөө түрүүлэн Ирак, һүүлээрнь Иран, Пакистан гаража, 1979 ондо дурсагдагша бүлэглэл һандаран һалаа бэлэй.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо США өөһэдынгөө эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта Пакистаниие хабаадуулха, ямар нэгэ аргаар СЕНТО гэдэг бүлэглэлые дахяад байгуулха һэдэлгээ огто таһалдуулаагүй. Пакистан түрүүлэн Афганистанай Демократическа Республикада соносхогдоогүй эсэргүү дайнай гол плацдарм болгогдоһон. Тэрэниие уласхоорондын империализм ба нэн түрүүн Холбоото Штадууд мүнгэ зөөреэр хангажа эхилээ. Һүүлээрнь, 1981 оной июнь һарада 3[illegible] сэрэгэй журам Холбо[illegible]рэгэй-экономическа [illegible]жа, Пакистан руу [illegible]кан буу зэбсэгүүд, тэ[illegible] хэлэй , истребитель[illegible] «Гарпун» түхэлэй ра[illegible] «Моухок» түхэлэй са[illegible]гөөр асарагдажа захал[illegible] премьер-министр Инд[illegible]лон тэмдэглэһэнэй ёһ[illegible]рим түхэлэй буу зэб[illegible] холо булюу байдалт[illegible]нынь хэрэглэмжэһээ [illegible] хүсэтэй боложо, Инди[illegible] оной бусад оронуудта [illegible] тохёолдуулжа байна».

Зия-Уль-Хакай, сэрэг[illegible]гай эзэрхэг түримхэй [illegible]тын зэбсэг болгожо, [illegible]лэлые дахяад һэргээ[illegible] Вашингтоной миил Ев[illegible]рикэ ба Дүтын Зүүн [illegible] Ази түбидэ шахарду[illegible] улам доройтуулан, эб [illegible] тохёолдуулжа байһани[illegible] шэлэн харуулна. «Пер[illegible]нодо Пакистанай хэба[illegible]гэй шэнэ бүлэглэл ба[illegible]гай һэдэлгэ Азиин б[illegible] түһын хэрэгүүдтэй огто[illegible] түбиин эб найрамда[illegible] тохёолдуулна» — гэ[illegible] Базар патрика» газет[illegible]нэ.

СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ

ДААМШАД МҮРЫСЭБЭ

ВЛКСМ-эй ЦК-гай шанда хүртэхын түлөө мүрысөөнүүд Хяагтын районой һургуулинуудта үнгэргэгдэнэ. «Сагаан тэргэ», «Арһан бүмбэгэ», «Алтан шайба», «Этигэл найдалай стартнууд» гэһэн мүрысөөнүүдһээ гадна, «Шэдитэ даам» гэһэн клубай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд эмхидхэгдэнэ. Һая эдир даамшадай районно мүрысөөндэ Алтайн, Хүдэриин, Харанхын, Хяагтын һургуулинуудай һурагшад суглараа һэн.

Нааданай үедэ зүб шиидхэбэри олохо шадабаряа харуулагшад олон байгаа. Тэрэ тоодо Хяагтын интернат-һургуулиин Виктор Гендунов, Алтайн дунда һургуулиин Баир Гонсорунов гэгшэд оролсоно. Гэхэтэй хамта, командаараа түрүү һуури эзэлһэн Хүдэриин шатаршадай бүридэлые нэрлэмээр. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Герман Туденов, Саша, Володя Курикаловууд, Ирина Хосоева гэгшэд болоно. Хяагтын Сүхэ Баатарай нэрэмжэтэ, Алтайн дунда һургуулинуудай коллективүүд эрхимлэгшэдэй тоодо ороо. ВЛКСМ-эй райкомой грамотанууд болон шангууд, дурасхаалта бэлэгүүд эдээндэ барюулагдаба.

Командаараа түрүү һуури эзэлһэн Хүдэриин даамшад эдэ үдэрнүүдтэ Гусиноозерск хото ошожо, кустовой мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан байна. Тиихэдээ 7 команда сооһоо илажа, абтажа боломоор 56 очкогой 47-ень абажа амжаа. Командын тренер Д. Д. Тубденов эдир даамшадайнгаа амжалтаар урмашанги.

С. ИЛЬИЧЕВА.

ЭДИРШҮҮЛ БАЯРТАЙ

Баянгол һууринда шатараар түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байнхай. Элдэб мэргэжэлтэй 16 хүн эндэ хабаадалсана. Һайн дураараа шатаршадые һоридог Б. А. Будаев мүрысөө эмхидхэлгэдэ гол үүргэ дүүргээ.

Һонирхолтойнь гэхэдэ, эрхим шатаршадай тоодо Лубсановтанай бүлын 3 хүбүүд оролсоно. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, түрэл колхоздоо зоотехнигээр хүдэлдэг Жаргал, мүн эндэхи һургуулида багшалдаг Жамсаран, Жамса Бубеевичүүд мүн. Энэ бүлэ 8 үхибүүтэй юм. Булта шатар наададаг. Тэдэнэр өөһэд хоорондоо абьяастайгаар мүрысэдэг гээд тэмдэглэлтэй.

Гэхэтэй хамта энэ ажахыда барилдаагаар бэеэ һоригшод олон. Тиимэһээл Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, комсомолшуудай үүсхэлээр МТМ-гэй хуушан байра соо барилдаашадай зал эмхидхэгдэбэ. РСФСР-эй габьяата тренер В. С. Очировай, Буряадай багшанарай институт һая дүүргэһэн СССР-эй спортын мастер В. Э. Ринчиновэй хүтэлбэри доро 100 гаран эдиршүүд һорилго хэнэ.

Эндэ эдир барилдаашадта тааруу эрхэ байдал тогтоогдонхой. Бэеэ угаажа сэлмээхэ душ бии, хибэс дэлгээтэй, хүгжэмэй аялга зэдэлдэг. Залые шэмэглэн гоёолгын хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Ингэжэ энэ нютагта барилдаашад, шатаршад олошоржо бшуу.

А. КАПУСТИН.
Баргажанай район.

ЧЕМПИОНУУД ТОДОРОО

БАРИЛДААН. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Орджоникидзе хотодо дүүрэбэ. «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй эдир барилдаашад Россин соведэй суглуулагдамал командын нэрэ хүндые хамгаалһан байгаа.

3-дахи техническэ училищиин һурагша Андрей Пестерев 52 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, илалта түйлажа, чемпион болоо.

Ивалгын техническэ мэргэжэлэй 13-дахи училищиин һурагша Даба Цыретаров, 7-дохи ГПТУ-гай һурагша Константин Пестерев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ мүнгэн медальнуудаар шагнагдаба.

Эдэнэр бултадаа «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй командада оруулагдажа, эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө Фрунзе хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха.

Б. МИРОМАНОВ,
РСФСР-эй габьяата тренер.

Челябинскын кузнечнопрессовэ завод —«УралАЗ» нэгэдэлэй бүридэлдэ ородог юм. Эндэ жэл бүри «Малыш» гэжэ 33 мянган педальна автомобиль бүтээн гаргагдадаг юм. Энэ автомобильда үхибүүд ехэ дуратай юм. «Малыш» бүхэ, һайхан, зохид.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой хүдэлмэрилэгшэ Светлана Турбабина, арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг цехэй ахалагша мастер Михаил Воробьев бэлэн болоһон педальна автомобильнуудые шалгана.

ТАСС-ай фотохронико.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50—«Машенька и медведь», «Раз-горох, два-горох», «День рождения бабушки» — мультфильмнүүд. 10.30 — «Хозяйка детского дома» — уран һайханай телефильм. (1, 2 сери). 13.45 — һүүлэй һонин. 15.15 — һүүлэй һонин. 15.35—**«Табан жэлэй түсэб—хүн бүхэнэй хэрэг»** — баримтата фильм. 16.30 — һурагшад—концертын залда. 17.25—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.50 — «СССР-эй арадуудай дуунууд ба хатарнууд». 18.20 — «Москва соогуур аяншалга. Ленинскэ проспект» — баримтата телефильм.

Улаан-Үдэ. 18.40 — «Байгал». 18.50 — «Саяан». Хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 19.20 — «Байгал».

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Һунгалтые угтуулан».

Улаан-Үдэ. 20.10 — «Арадай хиналтын экран».

Москва. 20.40 — «Богач, бедняк...»—И. Шоугай романаар найруулан табигдаһан уран һайханай дүрбэн серитэй телефильмын 1-дэхи сери. 22.00 — «Время». 22.35— — «Валерий Чкаловай ажабайдалһаа 10 жэл» — баримтата телефильм. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Гамлет из Камо»—баримтата телефильм. 9.35, 10.35 — Түүхэ. 5 класс. «Эртэ урдын сагай Грециин театр». 10.05, 14.30— Француз хэлэн. (2-дохи жэлээ һурагшадта). 11.05 — ПТУ-гай һурагшадта. «Гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ». Драматург В. Розовтой уулзалга. (1-дэхи дамжуулга). 11.35—«АБВГдейка». 12.30 — «Шатарай һургуули». 13.00 — В. Маяковский. «Мое открытие Америки». 13.30 — Географи. 5 класс. «Мүрэнүүд ба нуурнууд». 14.00 — Хүгжэм. 7-дохи класс. «Хари гүрэнүүдэй композиторнуудай зохёон байгуулхы ажалда арадай аялгануудай үүргэ». 15.00 — «Түүхын хуудаһанууд». 15.40—«...Энэ ехэ хүсэнэй хубинь гээшэб». (Ленинэй уряалаар партида орологын 60 жэлэй ойдо). П. Д. Кориной уран зурагай искусство. 16.25 — һүүлэй һонин. 16.30—18.00—Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Факел». «Ерээдүй мүнөөнһөө эхитэй».

Москва. 18.40 — «Зураг бухэндэнь — наран». 18.55 — «Уран шүлэг». Николай Старшинов. 19.30—«Каракумай капитанууд» — баримтата телефильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд. 19.55 — «Улыбнись, малыш!» — киноочерк.

Москва. 20.10 — «Би шамда серенада дуулахаб» — концерт.

Улаан-Үдэ. 20.40 — «Бригада шиидхэнэ». 21.10 — «Энээниие хүн бүхэн мэдэхэ ёһотой».

Москва. 21.45 — Ф. Лист «Скрипкэ, фортепианын концертнэ ехэ дуэт». 22.00 — «Время». 22.35—«Актриса» — уран һайханай фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Һайн шанартай эд бараа элбэгээр гаргаха»—түрүү бэшэг. «Арад түмэнэй этигэл найдабарине харюулан»— СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абалга тухай ТАСС-ай материал. «Үндэр этигэл найдабарида хүртэбэ», — А. Климовэй корреспонденци. «Шэнэ амжалтануудые түйлаха» — ТАСС-ай материал. «Хонинюй байра соо. — «Правда Бурятии» болон арадай хиналтын комитедэй рейд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Экономическа шэнжэлэл. «Ашаг үрэдэнь нүлөөлхэ»— С. Сотниковой корреспонденци. Сошордомо дохёо. «Түрүүшүүлэй гомдол»—Я. Николаевай статья. Табан жэлэй түрүүшүүл. «Смирновой үндэр түйлалтанууд» — Бадмаевай очерк.

Гурбадахи хуудаһанда: Театр. «Бэдэрэлгын гол шэглэл—мүнөө үе саг» С. Ими[illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-61, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография [illegible]ственного комитета Бурятской [illegible] делам издательств, полиграфии [illegible] торговли г. Улан-Удэ, ул. [illegible] Н-0234. Заказ № 25. Инде[illegible]